NAŠA ŠKOLA

ČASOPIS VENOVANÝ OTÁZKAM
NÁRODNEJ ŠKOLY SLOVENSKEJ

IV.
1929
MAREC

3

Obsah:

T. G. Masaryk o škole a výchove 65
Václav Příhoda: Individuálna psychologia 66
Fraňo Musil: Viedeň a reformné naše snahy v elementárke 69
Tomáš Henek: Reforma ľudovej školy v Rusku 73
N. K. Krupskaja: Charakter osnov sovjetskej školy 77
F. Machytka: Krystalový detektor . . . 79
L. Procházka: Ukázka neperspektivy . . 85
Rozhľady—Literatúra 86
Literatúra pre mládež 89
Zprávy 90
Školské foto — Skoptikon — Kino Radio 94

PREDPLATNÉ 21 Kč ročne
REKLAMÁCIE do 14 dní po vyjití čísla.

RIADI: F. Musil s redakčným kruhom.
VYCHÁDZA: 15. každého mesiaca, okrem hlavných prázdnin.
REDAKCIA: Bratislava, Lazaretská 3.
ADMINISTRÁCIA: Bratislava, Grösslingová 117.

STÁTNÉ NAKLADATEĽSTVO FILIÁLKA V BRATISLAVE.

Štefan Huszár, Nitra

knihkupectvo, obchod papierom, písacími a kresličskými nástrojmi, kníhtlačiareň, knihárstvo, linkovanie obchodných kníh. / Telefon č. 20. / Pošt. schr. 34.

OFFSITE
LA
688
.S56
N37
roč. 4:
čís. 3,7
(1929:
mar.,
sept.)

Odporúča do láskavej pozornosti pp. učiteľom svoje kníhkupectvo. **Má na sklade všetky slovenské učebnice pre ľudové, meštianske a stredné školy. Veľký výber pedagogických kníh, príručných a nástenných máp. Zariadenie učiteľských a žiakovských knižníc.** — Vystrojí školy fyzikálnymi pomôckami, prírodopisnými obrazmi a kresliarskymi potrebami v miernych cenách a prvotriednymi výrobkami. Sošity a písacie potreby v najlepšej jakosti. Školy na klavír, harmonium a husle. Sklad tlačív, vydaných Štátnym nakladateľstvom. Kníhväzačstvo príjme obecné a učiteľské knižnice do väzby, ktoré do silnej plátenej väzby lacno zaviaže.

Pánom učiteľom a školám sľava.

UČITEĽSKÉ KNÍHKUPECTVO A NAKLADATEĽSTVO

T dodáva všetko

čo škola potrebuje: predpísané učobné pomôcky, vzorné knihy pre knižnice, písacie potreby. Dodáva presne a za podmienok veľmi výhodných. Presvedčte sa!

O. RÁVNÍČEK, ŽILINA

NAŠA ŠKOLA

ROČNÍK IV. MAREC 1929. ČÍSLO 3.

T. G. MASARYK O ŠKOLE A VÝCHOVE.

»Jen si to dobře uvědomme, že naše školy mají vyučit a vychovat více než půl třetího milionu žactva, že jen školy lidové mají dva miliony a dvakrátstotisíc dětí! V celém světě se volá po reformách školy a vychování — co my, národ Komenského? Obávám se, že jiné země nás předešly. Tak, jako nový stát má nové a složité úkoly, tak též škola přeměnami společnosti a její složitostí je nucena k reformám. Požadavek se vyslovuje často slovy, že škola musí být přizpůsobena životu, rozuměj životu novému. Jistě je hlavní věcí, aby školy připravily mládež tak, aby tato, připuštěna do praxe, dovedla svou situaci správně pochopit; škola má naučit myslit a podat metodu, aby školenec dovedl v souhlase s teorií řešit jednotlivé úkoly, před které je životem postaven. Škole neběží také jen o jednotlivé znalosti, jde jí také o jednotnost všech poznatků. A běží o solidnost vzdělání, o to, aby školy, v nutné snaze o tak zvanou popularisaci, nepropadaly polovzdělanosti. Proto reforma školy zahrnuje také problém vzdělání učitelstva. Prakticky vzdělání a vzdělání stále vyšší a hlubší vyžaduje finančních obětí na školy a učitelstvo všech kategorií; avšak tyto výdaje jsou zdravou investicí. Nebylo by správné, kdybych tu nezdůraznil potřebu, učit se ve školách cizím jazykům; toho vyžaduje rostoucí mezinárodnost politická a hospodářská. Podle Komenského máme se z praktických důvodů učit jazyku svých sousedů, to platí v prvé řadě o němčině. Na Slovensku je užitečná znalosť maďarštiny.

Nemohu nevzpomenout anekdoty o jednom ministrovi vyučování, který deputaci, žádající lepší výchovu mládeže, řekl, že o výchovu dětí nemá strachu, za to o výchovu dorostlých. Ano — ten circulus vitiosus, ten věčný antagonismus starých a nových generací, otců a synů.«

*

»Jest prvním požadavkem lidskosti, prvním požadavkem sociologie, aby každý se vzdělávati mohl. Kdo jednotlivci nebo národu ve vzdelání brání, páše smrtelný hřích — právo k vzdělanosti má každý člověk právě tak, jako právo k žití.«

*

»Pokud je to možno, všechny své síly a schopnosti musíme pěstovat souladně. Nejen ducha, nýbrž i tělo. Pokud možno, vzdělání harmonické.

VÁCLAV PŘÍHODA

INDIVIDUÁLNA PSYCHOLOGIA
JAKO ZÁKLAD ŠKOLSKEJ DIFERENCIACIE.

Psychologia, jakožto veda o ľudskom chovaní, pokladá sa za najťažšiu vedu v ľudovom rozume. Ak by sme súdili podľa ťažkosti, aké poskytuje sám predmet psychologického skúmania svojou zložitosťou a očividnou nepochopiteľnosťou, museli by sme sa priklonit ku zdravému ľudovému názoru. Čím viac sa zaoberáme štúdiumom človeka, tým viac cítime nesnadnosť problémov, ktoré máme riešiť. Niet divu, že snáď v žiadnej inej vede v dnešnom štádiu niet toľko sporov práve o najzákladnejšie otázky nielen obsahové, ale i metodické.

Pre nesnadnosť predmetu a pre spornosť základných pojmov i metod vyvíja sa skepsia k vedeckému riešeniu psychologických problémov vôbec. Začiatočník je skutočne zmätený a často i znechutený neurčitosťmi teoretickej psychologie. Trvá roky odbornej práce, kým sa psycholog dopracuje určitého hľadiska v základných otázkach. Veľká časť pracovníkov, ktorí potrebujú ku svojmu povolaniu psychologických znalostí — a sú nimi všetci inženieri ľudskej povahy — spokojujú sa skorej len výťažkami štúdia po stránke praktickej.

Odo dávna sa diskutovala otázka, či potrebujú učitelia psychologie. Najväčší psycholog anglosaský, William James, domnieval sa ešte, že »množstvo tejto vedy, ktorej je treba pre všetkých učiteľov, nemusí byť veľké«. Obáva sa, že by väčšia dávka psychologického štúdia dokonca porušovala ponekiaľ rovnováhu niektorých učiteľov. »Pre veľkú väčšinu z vás«, dodáva (Talks to Teachers on Psychology. New York, tretie vydanie, str. 12.), »stačí obecný prehľad, ak je ovšem správny; a dalo by sa riecť, že takýto obecný prehľad by mohol temer byť napísaný na dlani ruky.«

Jamesov výrok ľzä si vysvetliť predovšetkým nechutnosťou povrchného psychologizovania ľuďmi, ktorí nemali dosť času soznámiť sa dôkladnejšie s principami vedeckého bádania, a ktorí sa neprekúsali ešte základnými otázkami, k čomu sa iste prejavoval u Jamesa odpor za psychologickej horúčky »výskumu dieťaťa«, vedené poniekiaľ ľahkomyselne Hallom. Isté je, že sa z takéhoto polochápaného psychologizovania vyvíja psychologické mastičkárstvo, ktoré neni o mnoho nezávadnejšie, ako mastičkárstvo lekárske, ako pozorujeme dosiaľ v pedagogických laboratoriach a v poradniach pre voľbu povolania. Proti brídilstvu sa neuchráni žiadna veda a žiadne zamestnanie. Psychologické mastičkárstvo vedie priamo k »psychologizmu«, k nesprávnemu a prehnanému hľadaniu príležitosti k psychologickému experimentovaniu a k prenikaniu práce lacnou psychologiou. »Zdá sa mi, že neni vôbec istejšieho korektivu proti nepravému psychologizmu vo veciach kultúrnych, ako psychologia metodická a kriticky postupujúca«. (William Stern, Die Diffe-

renzielle Psychologie in ihren methodischen Grundlagen, tretie vydanie, Lipsko 1921, str. 7.)

Druhé vysvetlenie skepsie Jamesovej voči učiteľskej psychologii vidím v samej podstate psychologie minulého storočia. Až do rokov deväťdesiatych smerovalo štúdium problémov psychologických k poznaniu, ako sa človek chová vôbec, čo človek myslí, cíti a koná ako príslušník druhu Homo sapiens. Hľadaly sa zákony, všeobecné pravidlá »vedy o vedomí« a obecné i speciálne vzťahy psychických javov a »nervoviny«. Táto psychologia obecná a fyziologická neboly asi v stave pomôcť učiteľovi v jeho dennej práci. Jej poznatky, ktoré sa maly týkať všetkých ľudí, nutne musely byť príliš generálne. Psychologické analyzy vtedajších učebníc boly väčšinou ozrejmovaním faktov, ktoré čitateľ znal. Poznatky tieto boly tak nové, ako poznatok monsieur Jourdaina, že hovorí prózou.

Zdá sa, že vskutku obecná psychologia nemá priameho vzťahu k učiteľovej práci. Sú však iné disciplíny psychologické, ktoré sú takého praktického dosahu, a ktoré prinášajú také skutočné a vecné poznatky školskej praxi, že sa bez nich učiteľ neobíde v modernej škole. Učiteľ nejedná totiž v škole s človekom vôbec, avšak s Františkom Novým alebo s Karlom Pekárkom, s týmto individuom. Veda, zaoberajúca sa štúdiom chovania, týkajúcom sa miesta jedincovho v spoločenskom súboru, individuálna psychologia, je nezbytným základom pre učiteľovu kontrolu žiakovho chovania. Učiteľ musí znať jedinečný spôsob reakcie žiakovej k rozmanitým situáciam, aké skytá školský život, ak má byť jeho vliv premyslený. Neľzä veru popierať, že mnohí nadaní učitelia vyciťujú svojráz chovania jedincovho šťastlivou intuiciou. Je dokonca isté, že sú geniálni psychologovia, ktorí bez teoretických znalostí poznávajú často jedincove dispozície a schopnosti lepšie, ako vedecký experiment a vedecká analyza. Intuitivné poznanie, jehož váhy neľzä podceňovať, má však dve základné vady: Predovšetkým dar intuičný neni častý, ba je vzácny. Keby sa mala spoločnosť omedziť len na intuitivných pedagogov, na Pestalozzi, Komenských, na Reddie, Lietzy či Havránkov, Krchov a Bakulov, musela by sa odhodlať posielať deväťdesiatdeväť stotín žiactva pedagogickým remeselníkom, ktorí by pracovali v škole mechanicky, tradujúc poučky a dovednosti bez znalostí, ako na ne deti reagujú. Základnou vlastnosťou intuitivného názoru je jeho nesnadná cvičiteľnosť, vrodenosť. Lež intuicia má ešte iný hriech: neni spoľahlivá, dopúšťa sa často chýb a to hrubých, hoc inde riešila problém skvelo. Mohol bych citovať neveľké korelácie správnosti posudku charakteru danej osoby s povahou písma, aké sa ukázaly u nadaných a zkúsených intuitivných grafologov. Telepátovia sa tobôž často mýlia, spoliehajúc sa na intuitivný postreh. Sám dokážem vnuknúť vlastnou intuitivnou silou danej osobe určitú myšlienku, respektive určitý čin, na príklad, aby vytiahla zo siedmich karát celkom určitú kartu, v pomere 1:6. I takýto výkon vyvoláva podiv u nezasvätencov, ale je ničmenej osudný.

Intuitivné poznanie nechává k tomu úplne na holičkách peda-

goga, akonáhle beží o riešenie konkrétnych didaktických problémov. Neznám dosiaľ učiteľa, ktorý by intuitivne vystihol, koľko očných pohybov koná ktorýkoľvek žiak pri čítaní jednoho riadku. Neviem, ako by bolo ľzä určiť intuitivne, ktoré pásmo pohybové sa účastní na produkcii určitej ukázky písma, takže by znalec rozoznal falzifikát od pravého písma. Nepokladám za správné spoľahnutie na intuiciu pri riešení otázky, či mám predkladať začiatočníkovi konkrétné číselné znázornenie v rade, či v skupine. Zdá sa mi nezbytnosťou, aby učiteľ studoval bedlivo a dôkladne speciálnu psychologiu, ak chce kontrolovať bezpečne postup žiakovho učenia určitým dovedniostiam, znalostiam, či mravním zvykom.

Obe vedy, individuálna psychologia i speciálna psychologia pedagogická, pokročily netušene v minulom pätnásťročí a dospely k poznatkom novým a prakticky cenným. Myslím, že učiteľ budúcnosti musí byť vyzbrojený znalosťou obidvoch týchto disciplín, opierajúc sa zároveň teoreticky o znalosť psychologie genetickej, jednajúcej o vývoji chovania živočíšneho na rôznych stádiach. Nerozumiem, prečo sa u nás bojuje proti »prepsychologizovaniu« školy z niektorých táborov. Zdá sa mi, že nebude nikdy prebytok našich znalostí o reakciách daného dieťaťa k školským úkolom intelektuálnym a mravným. Som presvedčený, že učiteľ nevystačí intuitívnym darom, i ak ho má skutočne, akonáhle beží o presné riešenie pracovných povinností. Ostatne, pokiaľ sa väčšina našich učiteľov vzdeláva na nemožných učiteľských ústavoch neodborníkmi v psychologii z nedokonalých a stručňúčkych príručiek psychologických, tradujúcich najvýš lacnú vulgárnu psychologiu, nerozumiem obavám o prepsychologizovaní našej školy. Pokiaľ sa jasnejšie neozrejmie, v čom sa javí premiera psychologizovania na našich školách, som nútený pokladať takéto tvrdenie za nedoložené.

Ľzä ovšem tvrdiť, že učiteľ nepotrebuje znať reakcií žiakových k podnetom výchovným a učebným. Podľa toho mienenia by stačilo usporiadať logicky látku a nechať žiaka reagovať k nej bez učiteľovho zásahu. Niet sporu, že koniec-koncov žiak dosiahne na nejakom stupni svojho cieľa i bez učiteľovej znalosti osobitného spôsobu jeho chovania. Nemyslím, že by však bol tento spôsob učiteľovej práce moderný a že by sa shodoval s výkonnosťou učiteľa, ako si ho dnes predstavujeme. Podobných tvrdení by nebolo ťažko učiniť viac: neni treba telefonu, radia, lietadiel, ba neni dokonca nezbytnosťou užívať mydla alebo hrebeňa. Keby mal niekto takéto názory na život i na kontrolu života moderného človeka, vzdal bych sa mu bez ďalšej polemiky, lebo hovorili by sme každý inou rečou.

Ako neľzä žiť dnešnému učiteľovi bez dôkladného školenia individuálne a speciálne psychologického, neľzä žiť ani organizátorovi modernej školy bez zreteľa k rozdielom v chovaní jednotlivých žiakov. Stará škola síce tkvela pri hesle: »Všetko pre všetkých.« Myslím, že heslom novej organizácie školskej musí byť »Niečo pre každého«. To »niečo«, to jest, do akých situácií vpravujeme v určí-

tých úsekoch školskej práce každého žiaka, musí byť riešeno znalosťou individuálnej psychologie v určitých prípadoch. Školská organizácia musí potom obecne užiť základného poznatku psychologického, že neni dvoch jedincov, ktorí by mali stejné nadanie, stejné záujmy a stejné potreby. Keby niekto tvrdil, že neni treba v škole dbať takých odlišností, musel bych sa opäť vzdať odporu, leda že bych ho nezdvorile upozornil, že si neni vedomý, aké značné a aké sú individuálne rozdiely medzi ľuďmi a ako závisí ľudské šťastie na ich pochopení. Ak by bolo môjmu imaginárnemu oponentovi ľahostajné, či je individuum šťastlivé, bolo by mi jeho nazieranie na človeka tak cudzie, ako keby prišiel z perskej satrapie desiateho storočia. Trvám na tvrdení, ktoré sa mi snáď podarí objasniť a doložiť, že škola musí dbať vyslovených odlišností medzi žiactvom, čiže, škola musí byť diferencovaná. Je ovšem nutné znať rozsah i dosah žiakovských rozdielov, ak chceme im vyhovovať. Tým sa stáva individuálna psychologia základom školskej organizácie.

(Pokračovanie.)

FRAŇO MUSIL:

VIEDEŇ A REFORMNÉ NAŠE SNAHY V ELEMENTÁRKE.

(ORGANIZÁCIA.)

Elementárka vynucuje si svojím zvláštnym postavením v hierarchii školskej vždy dosť pozornosti a záujmu jak školských pracovníkov, tak aj širšej verejnosti. Je to najprepracovanejší útvar, pri tom však aj stále málo srozumiteľný, a zasvetený snáď len niekoľko málo jednotlivcom. Úkol vložený do I. školského roku bol vždy dosť ťažký. Neni tedy divu, že sa hľadaly intenzívne cesty k jeho zdolaniu, jedon spôsob kupil sa na druhý, praktické poznatky sa znovu overovaly a zasa opúšťaly, hľadaly sa nové a zasa sa siahlo k »osvedčeným« prostriedkom starším. Úloha naučiť za rok čítať, písať a počítať zdala sa mnohým príliš ťažkou, ale aj dôležitou, než aby sa odvážili spraviť len krok vedľa vyšľapanej cesty. Tradícia mala tu svoje dobré sídlo vedľa šablony a rutiny drobných technických dovedností a príkras. To všetko muselo u mladého učiteľa budiť nemalý respekt pri pomyslení na túto spleť metôd, prostriedkov, techník a rôznych foriem, do ktorých sa praks elementárky balila.

Nové a nové výskumy psychologické zasahovaly kus po kuse do ztrnulej stavby, často však i pod heslom zpsychologizovania dostala sa práca na vedľajšiu koľaj, pradivo stávalo sa jemnejším, ale spletitejším, nové smernice sa križovaly so starými a prekonanými, nabývajúcimi však novej, pestrejšej ale i složitejšej formy. Tradícia osvobodzovala od dôvodov a tak psychologia stala sa len služkou, ktorá má za úkol dať nový náter a lesk ztrúchnivelému nábytku.

Bol to u nás okrem iných najmä Jozef Kubálek, ktorý pilne studoval teoretické základy práce v elementárnej triede. Poneváč slúčil

stúdium prakse a teorie s hodnotením tradičnej českej školy, ovlivňovanej ovšem hlavne nemeckou školou až do nemožnosti rozoznať, čo je naše a čo je cudzie, podarilo sa mu stabilizovať českú elementárku asi do dneskajšej jej širšej formy a obvyklého pojatia. Mimo to originálny český termín p r v o u k a v kontaktu s pozdejšie vzniklým pojatím vlastivedy a rozšírený hlavne v pojatí Tůmu ukolísal českú elementárku do spánku, ktorý s tohoto hľadiska trval celých 30 rokov, od 1. vydania Tůmovej prvouky viac ako 20 rokov.

Forma, ktorou sa reprezentovala česká elementárka mladému Slovensku, bola dosť pevná, aby tu skoro zakotvila a zavrhla prácu maďarskej školy, vzdor tomu, žo táto bola v niektorých názoroch modernejšia. Musela však podstúpiť v jednotlivostiach tuhý zápas, hlavne s fonomimikou. Zapustila sem Frumara-Jurzu, normálne slabiky, najnovšie aj paličkové písmo; Matolína, Kozáka-Ročka, snáď aj Suchardu, Loutockého. Sedláček-Vašák, najnovšie Rob preniesli sem Tůmu, Koloušek okrem toho i kus psychologie, na ktorej stála česká elementárka a tak slovenská trieda elementárna v širokom priemere kombinovaná prácou v oddeleniach bola hotová.

Želaný kriticizmus nemal ani času na úvahy, bralo sa bez rozmyslu. A zatiaľ to už všetko bolo obnosené a samo staré. Nenašlo tedy dosť priebojnosti a zachytilo sa len povrchom.

Základná chyba tradičnej našej elementárky, nech už je česká, slovenská, československá, či maďarská, či nemecká a českonemecká, Kubálkova, Tůmova, či Vašákova, Robova alebo Úrhegyiova, Balóva (Dr. Baló) atď., je v bezplánovitosti. Nerozlíšila dobre dva základné momenty: organizáciu práce a metodu. V základnej práci toho druhu[1]) splývajú organizácia a metoda pod vrcholné pojmy jednotlivých disciplín; Šimkova Česká prvouka všíma si len jednotlivých typov prvoúk, ačkoľvek aj tu už bola príležitosť objasniť prvouku zo širšieho hľadiska, poneváč práve prvouka je v svojej podstate principom združovacím a združujúcim niekoľko zamestnaní a predmetov, prípadne (Jungbauer) všetko prvopočiatočné učenie. Šimek síce sa o tejto veci zmieňuje (str. 27.), ale jeho kredo (97., 98.) mohlo byť vyslovené určitejšie. Prvouka je v prvom rade organizačný princip podobne ako staršie názorné vyučovanie (Machač-Jordan), cvičenie umu a reči (Nagy-Nemessányi, Úrhegyi). Lenže práve termín prvouka, znamenajúci prvopočiatočnú výuku, prvopočiatočné učenie, hovorí viac pre organizáciu ako ostatné názvy, ktoré majú tendenciu metodickú a obsahovú.

A preto je podivné, že za tak dlhú dobu vlády tohoto »predmetu« nebola riadne vyzdvihnutá jeho povaha koncentračná, keď i »prvouka« maďarská termínu koncentrácie už dávno používala. Iste ani českej škole nebol princip koncentrácie, zvlášť herbartovsko-zillerovskej, neznámy. A predsa od r. 1898 stojí škola českej prvouky na polovičnej ceste k zceleniu všetkého vyučovania, vylučujúc

[1]) Vyučování ve třídě elementární od Joz. Kubálka.

z prvouky čítanie, písanie a počítanie, aj prvky pohybové. Posledným je aj za školou maďarskou a za samotným Machačom, ktorý užíval hier pohybových. V negácii životnejšieho a prirodzeného pohybu ako aj v ostatných postulátoch prvouky šiel Kubálek za Tůmom[2]). To platí aj o známom hľadisku sociologickom, v ktorom len nedopatrením stavia Dr. Šimek Kubálka nad Tůmu, srovnavší nesprávne obidve knihy[3]). Cez tieto nedopatrenia Šimkova práca (Česká prvouka) sľubovala rozboriť úplne tradičnosť českej prvouky. Nestalo sa tak. Jedinou ozvenou bola Sálova Nová prvouka, ktorá je založená na principe hry v r a j podľa Ferrièra[4]) a ktorá koketuje s celistvosťou (viď na pr. str. 143., XIV. Čtení a srovnaj s Poupaty str. 48.—51.). V Sálovi sa však vracia hra do Českej prvouky po 30 rokoch prušáckej kázne. A to je mnoho, trebárs by sa so Sálom dalo mnoho a mnoho debatovať už o púhej možnosti alebo nemožnosti dominujúceho princípu hry v šiestom a siedmom roku veku dieťaťa.

Podstatnejšia zmena v štruktúre elementárky bola však spôsobená už Jungbauerom[5]). Táto pekná práca ztratila sa, bohužiaľ, v triviu. Vzdor tomu je ju treba považovať za prvý zreteľný krok

[2]) Viď úvod Prvouky na škole městské U nás, Praha 1922.

[3]) Čitateľ nech si láskave srovná tieto dve ukázky:

Tůma: Vyučování prvouce, Praha 1922, str. 58. a ďalšie:

»Jak postupovati v hodině učebné, budiž tato ukázka:

Kočka.

1. Počnu hádankou: Má to hlavu jako kočka, má to nohy jako kočka, má to ocas jako kočka a není to kočka. Co je to? (Kocour.)

Ze svých zkušeností žáci vypravují: Zemanovi kocoura nemají, ale kočku celou bílou a ta snědla Vašíkovi mléko. U Šátralů seděla kočka na mlátku a číhala na myši. Brandýský viděl, jak kočka lezla za ptákem. On po ní hodil čepici, aby ji poplašil. Kučerová hladila kotě, ale ono ji seklo drápkem do ruky. Učitel nechá deti vypravovat volně...«

Kubálek: Prvouka na šk. městské, Praha 1922, str. 45. a ďalšie.

Kočka.

Čechův macek jest o trochu menší než Lap a celý černý. Přivezl jej dětem dědeček; z kotátka vyrostl veliký kocour. Dokud byl malý, rád si hrál. Honil klubíčko po zemi, nebo se chytal za ocásek. Když vyrostl, ležel nejraději v kuchyni u kamen nebo venku na sluníčku. A to už si s dětmi nehrál... Jednou Macek dřímal na dříví; přiskákal k němu mladý vrabec. Macek dobře ho viděl, skočil a vrabce roztrhal. Od té doby často číhal na ptáčky, hledal jejich hnízda s mladými, až mu jednou pan Čech pořádně napráskal...«

Šimek však srovnal s Kubálkom Tůmov text z II. partie Tůmovej knihy, kde už preberá jednotlivé partie popisne, ukázavši v časti úvodnej, ako sa príslušný text má ponímať. Tým ovšem sa potom objavil »ohromný rozdiel« medzi Tůmom a Kubálkom. (Šimek: Česká prvouka, str. 54., 55.) Práca Tůmova, jak z vyšejuvedeného je patrné, zapadá do sociálneho prostredia tak dobre, ako Kubálkova a obrátene — ovšem, až na toho všadeprítomného pána Čecha v prvouke U nás.

Kubálek i sám priznáva Tůmovej Prvouke cenu klasického diela a riadi sa zásadami, ktorými sa riadil Tůma (Kubálek, Prvouka 1922, str. 6.).

[4]) Dr. Šimek v čas. Komenský LV., 9.—10.

[5]) F. Jungbauer: Život ve třídě elementární, Humpolec 1923.

k prielomu tradície. Kubálek súdi, že Jungbauer podľahol Kolarovej práci. (Das erste Schuljahr in Wochenbildern, Wien, 1921, 1. vydanie 1909.) O tom však pochybujem. Práca Kolarova je vybudovaná na vzťahu predmetov, ktoré sa vzájomne podporujú[6]). V konstrukcii iste neni medzi Kolarom a Jungbauerom podstatných rozdielov, obidve práce líšia sa však náplňou do tej miery, že sa tu o dajakom podľahnutí nedá ani hovoriť. Ostatne už Šimek v Českej prvouke (str. 27.) uvádza, že Jungbauer »nezná této německé literatúry vůbec« — a je tedy jasné, že jej nemohol podľahnúť. Podľahol však iste, a síce Kožíškovi; inakšie jeho celistvosť, vyznačujúca sa peknou plynulosťou, bola by dopadla ďaleko lepšie, prirodzene a mohla byť potom do istej miery aj vzorom slovenskej práci Prejavy. Nestalo sa tak už preto, ponevač tieto dve práce sú úplne rôzne podložené. Okrem toho naprostá rôznosť stavby núti iste kritika, aby sa uchýlil inam. To aj Jozef Kubálek spravil a šiel podobne ako pri Jungbauerovi na pôdu Viedne[7]), aby tam hľadal »vzor« tejto práce, ktorá »se zjevila v naší literatuře bez patrné souvislosti s vývojem českým a zejména slovenským«, a tento domnelý vzor našiel — lenže v práci stejne starej[8]). Preto sa uchýlil ku strategii a hovorí: »Autoři Prejavů dovedli využít blízkého sousedství Vídně k vydatnému poznání reformního snažení vídeňského.« — K tomu by stačilo potvrdenie konzulátu, kedy vlastne títo ľudia (keď už sa to musí diať tak osobne) boli prvý raz vo Viedni. Bolo to tedy u príležitosti pražskej exkurzie, poriadanej ČOU léta Páně 1928. Od tej doby sa tieto návštevy ovšem často opakujú, ak je nutné to uviesť. Seriózny kritik nepredpokladá však nikdy tajné cesty autorove, ponevač vie, že riadny autor, ak z niekoho čerpal, podrobne pramene uvedie. To musí platiť aj pre pedagogickú prácu. A to mal Kubálek predpokladať. Na druhej strane netrpí hodnotne nijako práca budovaná pomocou prameňov. Ak sa však jedná o pôvodnosť myšlienky, je to niečo iného. Po tejto stránke nemôže byť reči o pôvodnosti principu celistvosti, vo smysle koncentrácie, jednoty vyučovania, ponevač tento princip je príliš starý. Už v stredovekej výchove by sme ho našli pri výchove náboženskej, ktorá všetko učenie dlho do novoveku prenikala. Márno: Prach už nevynajdeme, môžeme však myšlienke dať novú formu, zmenenú struktúru, môžeme mať nové hľadisko a tak môžeme dospeť k tomu najťažšiemu, to jest k jednoduchosti, prirodzenosti a ovšem aj účelnosti.

(Pokračovanie.)

[6]) Kolar, IV.
[7]) Pedagogické Rozhledy, XXXIX., 1.
[8]) Entwurf von Arbeitsplänen für den Gesamtunterricht in den vier Schuljahren der Volkschule. Wien, Berlin, Leipzig, New York 1927.

»Škola má připravovat k tomu, aby si každý mohl pomoci sám, abych to tak stručně řekl, kdy je postaven před nějaký problém. To znamená zvykově si osvojiti tu methodu v myšlení a směřování, aby každý člověk, když je toho potřebí, mohl rozřešiti daný praktický problém.« *T. G. Masaryk.*

TOMÁŠ HENEK:

REFORMA ĽUDOVEJ ŠKOLY V RUSKU.

Základným typom školy, poskytujúcej všeobecného vzdelania mládeži v SSSR, je jednotná pracovná škola (jedinnaja trudovaja škola). Povinná je pre mládež 8—12ročnú. Je to plod ruskej októbrovej revolúcie. V ruskej reforme, ktorá je najradikálnejšou reformou školstva vôbec, prejavila sa snáď podvedome temná stránka ruskej duše: rúcať staré a stavať nové.

V dobe svojho jestvovania (od 16. X. 1918) podľahla reforma mnohým menším zmenám. Od prvotného revolučného radikalizmu a chaosu zvoľna sa približuje skutočnému životu a podriaďuje sa výsledkom vedeckého bádania a výsledkom praktických pokusov. Čo je na reforme nezdravého, odvrhuje sa.

Radikálnosť reformy nejaví sa tak vo vonkajšej organizácii, ako vo vnútornom jej živote. Ruské školstvo je jednotné, len na najvyšších stupňoch sa rozvetvuje. V tomto ohľade Rusko predbehlo Europu. Schematicky môžeme si znázorniť organizáciu ruského školstva takto:

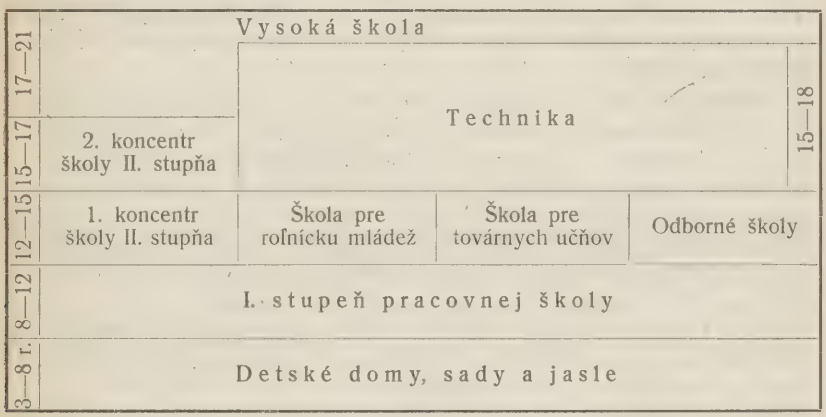

Škola II. stupňa zastupuje našu strednú školu.

Ťažisko reformy treba hľadať vo vnútornej stránke, ktorá bola vybudovaná na základe triednom, marxistickom. Marx ani Engels síce nezanechali žiadneho sústavného diela o vzdelaní a výchove, ale v ich spisoch najdeme kratšie úvahy, ktoré nám objasňujú názory týchto vodcov socialistických. Podľa marxismu je spojenie výrobnej činnosti s vyučovaním a telocvikom jediná metoda výchovy všestranne vyvinutých ľudí. Marxistické zásady rozvinul Lenin (syn učiteľa), ktorý často hovoril o výchove nových ľudí v Rusku; tiež jeho žena Krupskaja a komisár ľud. osvety Lunačarskij účinne účastnili sa výstavby ruskej školy slovom i písmom.

Ťažiskom výchovy aj výučby v ruskej škole je ľudská práca v minulosti a prítomnosti. Tým, že sa stala ľudská práca východiskom i centrom školského zamestnania, bol určený aj vzťah osnov k prí-

rode a k zjavom verejného života. Dieťa vníma a osvojí si len to, čo sa mu podáva hrou a prácou, čo aktívne prežíva. Túži po pohybe a je hrdé na všetko, čo vie zrobiť. V škole musí sa žiak soznámiť so všetkým, čo bude v živote potrebovať, s prácou zemedelskou a priemyslovou. To však neznamená, že by sa mal už v škole vyučiť remeslu, ale ide tu len o poznanie spôsobu práce v dielni, v gazdovstve, v továrni. Práca, ak je tvorivá a radostná, bez nútenia, je mocným výchovným prostriedkom. Z nej potom vyrastie vnútorná kázeň, bez ktorej nie je rozumnej kolektívnej práce. Aby výsledok školskej práce bol čo najväčší, netriešti sa vyučovanie na predmety ako je tomu u nás, životné javy neposudzujú sa izolovane, ale v ich složitosti a celistvosti. Takéto komplexné vyučovanie je povinné od roku 1923 na všetkých školách I. stupňa. Komplexy sú vlastne združovacie témata, na ktorých žiaci poznávajú prírodu, prácu a spoločnosť so všetkých strán a s rôznych hľadísk pozorovaním, čítaním, počítaním, kreslením a prácou. Praktické zpracovanie obsahu komplexov skladá sa z nasledujúcich prvkov: 1. stúdium životných zjavov s organizovanou účasťou detí v živote ich obklopujúcom, 2. práce pre osvojenie návykov (čítanie, písanie, počty a i.), 3. telesná práca, 4. telovýchova, 5. umelecká výchova, 6. organizačné momenty. Podrobné stúdium života a účasť v ňom tvorí základ školskej práce a jej cieľ.

Výchova prácou (trudovoje vospitanie) je najdôležitejšou ideou sovjetskej pedagogiky. Prakticky sa uskutočňuje spojením práce fyzickej s duševnou a spojením vzdelávacej práce so životom. Účasť na fyzickej práci a účasť v rôznych spôsoboch všeobecne osožnej práce priamo núti deti, aby sa snažily získať tie alebo iné vedomosti, pomáha deťom lepšie, názornejšie a trvalejšie si tieto vedomosti spojené s uloženou prácou osvojiť a učí sa tak zužitkovať vedomosti o živote. Pedagogický smysel všeobecne prospešnej práce záleží v tom, že deti práve pri tejto práci si osvojujú spoločenské návyky a že sa stávajú citlivými ku všetkým spoločenským udalostiam, nech už radostným, lebo žalostným.

Touto prácou má sa v deťoch rozvíjať kultúra kolektivizmu a bojovať proti prílišnému individualizmu, ktorý je najlepšie charakterizovaný ruským ľudovým príslovím: »Moja chata na kraju — ničevo neznaju«.

Druhým úkolom všeobecne prospešnej práce má byť snaha po zlepšení života vlastného i v bezprostrednom okolí. Starší žiaci podľa svojich možností spolupôsobia v rôznych spoločenských inštitúciach. Rovnako aj svoje praktické zkúsenosti prenáša škola do radov obyvateľstva. Tým sa sleduje dvojí cieľ: rozviť v deťoch túžbu a návyk žiť, učiť sa a pracovať kolektívne a pôsobiť na zlepšenie života i práce v bezprostrednom okolí školy. Ako sa to prevádza v praxi, je popisované v zborníku o sociálnej výchove*). Vo

*) »Na poroge vtorogo desjatiletia. Praktika socialnogo vospitania.« Pod red. M. S. Epštejna a S. M. Fridmana. Moskva 1927. Str. 121.

februári, keď sa začaly telif kravy, soznámili sa žiaci podrobne s teoriou a praxou kŕmenia a ošetrovania teľaťa, vážili teľatá, viedli súpis o dojení mlieka a samostatne sostavili tabuľky noriem kŕmení teliat podľa ich váhy. V škole boly tabuľky revidované. V dôsledku toho zaviedlo 22 žiakov úplne správne kŕmenie teliat na svojich hospodárstvach. Deti usporiadaly i besedy s obyvateľstvom na sedliacko-hospodárske témata.

Hlavným rysom komunistickej výchovy je pestovanie kolektivizmu. V deťoch musí sa odstrániť vrodený egoizmus a rozviť v nich túžbu a návyk žiť, učiť sa a pracovať kolektívne. Najpriaznivejšou pôdou pre túto činnosť je: 1. všeobecne osožná práca školy, 2. spojenie školy s pionýrskymi organizáciami, 3. školská samospráva, 4. samostatné riadenie práce v školskom hospodárstve, 5. spojenie medzi jednotlivými školami, verejnými podnikmi a s prostredím, 6. rozvíjanie vzájomnej pomoci v škole.

Pri školách sú sriadené školské sovjety, ktoré sa skladajú: 1. zo všetkých učiteľov, 2. zo zástupcov pracujúceho ľudu (jedna štvrtina počtu učiteľov), 3. zo žiakov starších 12 rokov (jedna štvrtina počtu učiteľov), 4. z jednoho zástupcu »Oddielu ľudovej osvety« (miestny školský výbor).

Sovjetská škola dochádza tiež k iným metodám školskej výučby a výchovy. Hlavným požiadavkom nového spôsobu výchovy je pestovanie detskej aktívnosti, samostatnosti, umenia samostatne pracovať. Žiaci samostatne pozorujú, robia pokusy, poznávajú rôzne zjavy života priamou účasťou v ňom.

Roku 1923 vyšly nové učebné osnovy, opravené a zdokonalené. Staré, ktoré vychádzaly od roku 1919, nevyhovovaly pre svoju obsiahlosť a malú prepracovanosť. Osnovy sú zpracované vo dvoch variantoch: dedinskom a mestskom. Základným rysom osnov je ich triedny, marxistický charakter. V nich opiera sa sovjetská škola vo svojej činnosti o tri základné faktory: prírodu, prácu a spoločnosť. Pochopenie vzájomných pomerov týchto troch životných prejavov je podstatou vzdelávateľskej práce.

Ako príklad uvádzam rámcovú osnovu pre školy I. stupňa (8—12 r. veku):

Príroda a človek.	Práca.	Spoločnosť.
1. rok: Ročné doby.	Život rodiny na dedine a v meste, ako sa bezprostredne pred žiakmi odohráva.	Rodina a škola.
2. rok: Vzduch, voda, pôda. Kultúrne rastliny a domáce zvieratá v okolí žiakovom a ich ošetrovanie.	Práca v dedine alebo v mestskej štvrti, kde žije dieťa.	Spoločenské sriadenie dediny a mesta.
3. rok: Elementárne pozorovanie a vedomosti vo fyzike a chemii. Príroda rodného kraja. Život ľudského tela.	Miestne hospodárstvo.	Gubernské (oblastné) spoločenské sriadenie. Obrazy z minulosti vlasti.
4. rok: Zemepis Ruska a iných zemí. Život ľudského tela.	Štátne hospodárstvo RSFSR a druhých zemí.	Štátne sriadenie Ruska a iných zemí. Obrazy z minulosti ľudstva.

Technickým dovednostiam (čítaniu, písaniu, kresleniu, počtom) vyučuje sa v spojení s komplexným vyučovaním. Dovoľuje sa však,

podľa okolností, venovať jednotlivé hodiny na ich upevnenie na preberanej látke.

Názory na ruskú reformu školstva sa diametrálne rozchádzajú. Najviac snáď nás zaráža obligátna komunistická výchova a príliš politický ráz školy, lebo v tom vidíme porušenie zásady svobodnej školy. Sám ľudový komisár osvety, Lunačarskij, vyslovil sa proti prílišnému politizovaniu školy. »Ak budeme výchovou rozumieť prepchávanie detí politgramotou (politické vzdelanie), ak budeme z ohľadov na materialistickú filozofiu prekážať detskej fantázii v slobodnom rozvoji, ak prevrátime živého ducha revolúcie v mrtvé pedantské slová, potom by sme mohli vzbudiť v deťoch odpor práve k tomu, čo je nám drahé, čo je objektívne veľké. Tu je treba ohromnej práce pedagoga samého, je tuná treba jemnosti a bdelosti. Celá škola musí byť preplnená životom, jej dvere a okná musia byť otvorené a školná morálka, školská disciplina, principy výchovy a podmienky školského života musia byť reálnou čiastkou života samého, musia vychovávať živých a uvedomelých jeho tvorcov«. (Narodnoje prosveščenie, júl 1926.)

Nemôžeme súhlasiť so zkrátenou dochádzkou školskou, ruské pomery túto chybu omlúvajú. Tiež pochybené je hromadné zavedenie komplexného vyučovania a metody daltonskej, keď učiteľstvo nebolo na to vôbec pripravené. Chvályhodná je u ruskej vlády vôľa povznášať školu a vzdelanie ľudu. Počet žiakov od roku 1914 sa zväčšil o tri miliony. Pri všetkej revolučnosti ruskej reformy je spojitosť s tradíciami predrevolučnými. Ruská škola je odcirkevnená, t. j. cirkev je nútená získavať mladé duše mravnými názormi a vlastnou silou a nie slepou vierou a poverou. Ruská škola je tesne spjata so životom a s prostredím.

V druhom desaťročí vláda sľúbila, že bude pokračovať v rozširovaní škôl a v rozširovaní školskej dochádzky. Po stránke vnútornej nariadil »Ústredný výkonný výbor SSSR« na svojom druhom zasedaní roku 1927 všetky záležitosti kultúry, vzdelania a výchovy viesť ďalej v duchu kolektivizmu a medzinárodnej solidarity pracujúcich.

Dnes nemôžeme s predsudkom pozerať sa reformu školstva v Rusku. Pražská výstava sovjetskej ľudovej osvety laňského roku nám jasne ukázala výsledky sovjetskej práce za 10 rokov v pomeroch veľmi nepriaznivých kultúrnej práci.

Literatúra o ruskej reforme je veľmi obsiahla. Uvádzam len knihy čitateľovi ľahko prístupné. (V Ped. knih. Komenského, Praha-Klementinum.)

1. Novyje programy jedinoj trudovoj školy pervoj stupeni 1924.
2. Lunačarskij: Problemy narodnogo obrazovania.
3. Šulgin: Osnovnyje voprosy socialnago vospitania.
4. Sovremennaja praktika socialnogo vospitania.
5. Programmy i metodičeskie zapiski jedinoj trudovej školy, 1928.
6. Artuchov-Martyšenko: Programmy »GUS«-a i massovaja škola. 1926.
7. Sbornik rukovodjaščich postanovlenij i položenij. 1925.
8. Sinickij: Trudovaja škola.
9. Šulgin: Obščestvennaja rabota školy a programmy »GUS«-a. 1925.
10. Russkaja škola za rubežom. Praha, 1923—26.

N. K. KRUPSKAJA:

CHARAKTER OSNOV SOVJETSKEJ ŠKOLY.

Prvý stupeň školy má za cieľ dať deťom návyky a vedomosti najnutnejšie pre pracovnú činnosť i kultúrny život a prebudiť v nich živý záujem o všetko, čo je okolo nich.

Nutné je u detí vypestovať návyk súvisle, rozvážne a voľne hovoriť. Toho nedosiahne sa tradičným vykladaním, ale návykom posudzovať v školskom kolektíve všetko videné a počuté, vyslovovať celkom slobodne a voľne svoje názory. Toho možno dosiahnuť len za správnej organizácie školského života a školského kolektíva.

Je treba tiež usilovať o rozšírenie zásoby slov a pojmov u detí. Toto nie je možné bez dostatočného rozšírenia ich obzoru. Ďalším úkolom školy I. stupňa je, dať deťom obšírny, zaujímavý, vecný materiál k čítaniu, napísaný rečou prostou, ktorá respektuje detskú psychologiu. Zvlášť nezbytným je materiál vysvetľujúci pracovnú činnosť ľudstva. Na I. stupni sa predtým úplne ignorovala nauka o spoločnosti. Hovorí sa, že deti nedospely k chápaniu otázok ekonomiky a politiky. Zatým doma, na ulici, všade deti počujú rozhovory o týchto témach, myslia na ne a bolo by nesprávne, obchádzať tieto myšlienky v škole. Pri rozbore týchto otázok treba len respektovať detskú psychologiu, rozsah detskej zkúsenosti a záujem detí.

Prírodovede treba vymedziť na I. stupni dosť široké miesto, pri čom veľmi dôležitým je pozorovateľský spôsob štúdia prírodného zjavu a aktívné, pracovné spracovanie materiálu.

Nesmie sa zabúdať, že jazyk a matematika na I. stupni musia hrať čisto podradnú úlohu; ich štúdium, ako zvláštnych oblastí vedenia, bolo by na I. stupni predčasným. Spracovaný materiál z rodného jazyka a matematiky musí niesť príslušný charakter a musí byť spjaty tesne s pozorovaním a činnosťou dieťaťa.

Zbytočným je tiež zaťažovať deti čisto literárnym materiálom, stylistickými a gramatickými úlohami. Gramatika v tomto období musí niesť len praktický charakter. Treba sa ňou zaoberať natoľko, koľko je potrebné za účelom pravopisu.

Kreslenie, modelovanie, spev, hry majú pre deti 8—12ročné celkom zvláštny význam, sú vhodnými prostriedkami k osvojeniu zkúseností, organizácie a k vyjadreniu dojmu dieťaťa a musia byť využité k cieľom výchovným, zvlášte k rozvoju spoločných instinktov u detí.

V starých osnovách 1. koncentru II. stupňa nehovorilo sa vôbec o organizácii práce, o tom, aký veľký význam má dovednosť chápať a organizovať prácu jednotlivca i kolektívu.

Je nutným štúdium základných, hlavných odvetví pracovnej činnosti ľudskej, rôznych foriem tejto činnosti a tiež ich väzku

medzi sebou, ich vzájomného pomeru. Možno, že nemalo to významu v prvom stádiu kapitalismu, kedy výroba omedzovala a riadila sa konkurenciou, ale teraz i kapitalizmus doznal nezbytnosť plánovitej výroby. Žiakom sú potrebné jasné predstavy o spoločenskej organizácii práce. Pracovná škola mení sa tak v školu polytechnickú.

Aby bola žiakom poskytnutá možnosť lepšie sa zapracovať do mechaniky súčasnej spoločnosti, je nutné ukázať tiež, ako spôsoby dobývania a spracovania produktov a zodpovedajúce organizácie práce (hospodár. formy) pôsobia na triedné zloženie spoločnosti, na jej polytechnickú organizáciu, na jej ideologiu. K lepšiemu pochopeniu prítomnosti je nutné znať jej pôvod, jej predošlý vývoj. Historia musí slúžiť k lepšiemu pochopeniu skutočnosti. Žiaci musia vedieť, ako sa spoločnosť vyvíjala, potom pochopia tiež, kam vedie spoločenský vývoj. Vo výučbe historii jednotlivé historické deje a faktá nesmú zacláňať tendenciu spoločenského vývoja. Umelecká literatúra, ktorá je pôsobivým prostriedkom k vzbudeniu emočného záujmu, musí byť náležite využitá. Ale historiu literatúry patrilo by oddeliť od výučby jazykovej a spojiť s výučbou historie. Umožnilo by to odhalenie mnohých škodlivých tendencií v tomto smere.

K prebudeniu emočného záujmu o historiu, vhodným je tiež ilustrovať historiu dokladmi z historie umenia, oboznamovať žiactvo s umeleckými dielami príslušnej doby.

Umeleckej výchove musí sa vymedziť miesto na II. stupni, tak, ako na I., ale musí niesť trochu iný charakter. Deti vo veku 12—15 rokov neuspokojujú sa už tou jednoduchou technikou, ktorá uspokojuje deti vo veku 8—12 rokov. Z pocitu nedôvery samých v seba ony často odmietajú vôbec zamestnávať sa umením. Preto je dôležitým správny postup u detí tohoto veku. Z jednej stránky treba o mnoho viacej pozornosti venovať technickej stránke diela, tomu, aby deti osvojily si isté technické návyky, z druhej — musí sa prehĺbiť chápanie umeleckých diel, úkolov a cieľov umenia.

Čo sa týka výučby jazyka, tu musí byť táto spjatá s historiou vývoja jazyka i literatúry. Jasne podaná historia jazyka a literatury vzbudí u detí nový záujem o formy jazyka, o stavbu reči, o tie podmienky, ktoré tvoria jazyk obrazným, krásnym, silným a presvedčivým. Všetko toto oboženie živým plotom gramatické pravidlá a schémata, deťmi predtým tak nenávidené. Prehĺbené chápanie rodného jazyka musí sa dosahovať paralelným stúdiom cudzích reči. Výučba živým cudzím rečiam musí byť povinnou pre školy druhého stupňa a prianím i pre školy I. stupňa 3. škol. rokom počínajúc. Stúdium jazyka na prvom koncentru musí sa viazať od samého počiatku so stúdiom ducha reči, jeho zvláštnosťou a tiež so stúdiom života a historie príslušného národa.

Výučba prírodných vied musí sa väčšou mierou obracať k pracovnej činnosti ľudstva, musí byť s ňou tesnejšie spjatá. Musia sa podávať základy pozorovania zeme, vysvetlujúce pôvod zeme, spolu s historiou zeme, pôvod a vývoj človeka.

Nepomerne väčšia pozornosť musí byť venovaná na pr. hygiene. Prírodoveda v škole nesmie sa vyhýbať otázkam plodenia. Ich znalosť učiní žiakom pochopiteľným i zákon pohlavného života, vnesú zdravý prúd v tieto otázky.

Pri preberaní jednotlivých predmetov nutné je hľadieť k tomu, aby žiaci plne ovládali pozorovateľské metody, odpovedajúce danému odvetviu vedomostí.

Nehovoríme tu vôbec o obsahu osnov, ale len o ich charakteru. Obsah osnov musí byť taký, aby žiaci neboli preťažovaní výučbou a aby im ostávalo dosť času pre samostatné práce, pre rozumnú organizáciu kolektívneho života v škole, pre pracovné metody, pre fyzickú prácu a aktívne zasahovanie žiactva do života. *(Z knihy: „V poiskach novych putěj".) Preložil Peter Denk.*

F. MACHYTKA:

KRYSTÁLOVÝ DETEKTOR.

(Metodický návod k výstavbe v hodinách rukodelných prác výchovných.)

V krátkom čase začne vysielať nová bratislavská radiová stanica s 12 Kw energiou v anténe, ktorá svojimi vlnami bezpečne zasiahne celú oblasť Československej republiky. Na Slovensku bude možné počúvať túto najväčšiu čs. stanicu aj lacnými, jednoduchými a pri tom najideálnejšími radiovými aparátmi — totiž krystalovými detektormi.

Hodiny ručných prác výchovných, v ktorých koncentruje sa dnes väčšina učebných predmetov a v ktorých najviac ukájame detský pud po zamestnaní a po výtvarnom umení, poskytujú nám možnosť lacnej výstavby týchto aparátov so školskou mládežou. Že mnoho cenných, výchovných aj zábavných chvíľ poskytneme deťom touto prácou, netreba ani zdôrazňovať.

Podávam tu presný metodický návod na výstavbu krystalovej staničky v hodinách rukodelných prác výchovných na škole meštianskej.

Soznam súčastí:	Cena v Kč. jakosť: lepšia	horšia
Panel ebonitový alebo drevený, v rozmeroch 130 × 90 × 5 mm	4.—	—.—
1 zdierka rovná	—.80	—.80
6 zdierok s naletovacím koncom	4.80	3.60
1 variometer dom. výroby; súčasti: 9 m drótu 0.5 mm, 2krát bavlnou omotaného (na stator), à 20 halierov , ...	1.80	1.80
10 m drótu 0.3 mm email. (na retor)	0.60	0.60

	lepšia	horšia
2 lepenkové pásy na cievky	—.—	—.—
1 oska k retoru a gombík	6.—	4.—
asi 30 cm ohebného káblička	0.60	0.60
½ m zapojovacieho drótu (stačia i zbytky od statoru)	—.50	—.—
1 detektor	22.—	12.—
1 telefon »Modrý bod« alebo »Perfekt«	110.—	55.—
4 šrúbky k upevneniu panelu, letovacie potreby asi .	2.—	2.—
lepenková krabička na staničku	—.—	—.—
materiál na anténu a uzemnenie: 30 m lanka, 6 izolátorkov, 5 m izol. drótu na svod, asi 5 m drótu na uzemnenie, plech , ...	25.—	20.—
Spolu . . .	178.10	100.40

Pomôcky:

Pilka, merítko, šidlo, vrtačka, ploché kliešte (kahan, letovačka, pájka, tinol), lepenkové pásy, glej, skelný papier, atď.

Postup práce:

A) Panel (montážna doska):

1. Z ebonitu alebo zo suchej, hobľovanej drevenej dosky, odrežte dostičky v rozmeroch 130 × 90 × 6 mm, hrany raspľou a skelným papierom uhlaďte. (Drevené dostičky — lipové — môžte vyvariť v parafinovom oleji, alebo v obyčajnom roztopenom parafine, aby sa staly dokonale izolačné. Nutné to však neni.)

2. Z papieru urobte si stejne veľké šablonky (130 × 90 mm) a na ne narysujte tužkou presne body podľa tohoto obrázku:

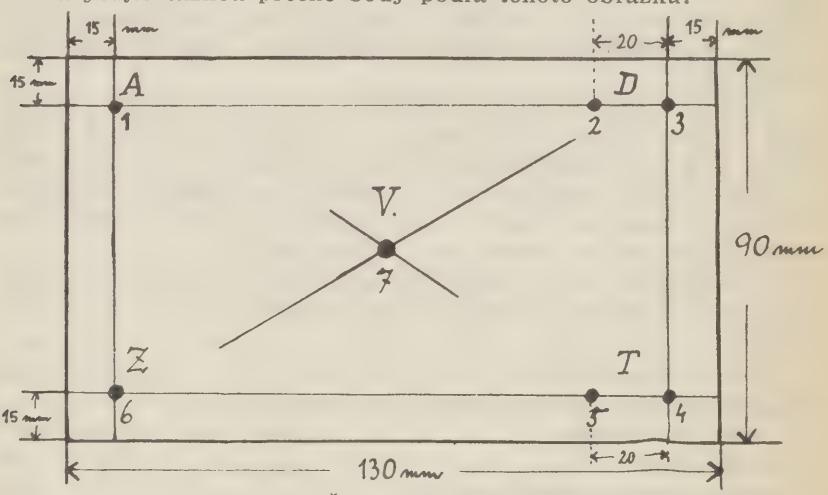

(Obr. 1.) — Šablonka pre vŕtanie panelu.

3. Získané body preneste pomocou šidla na panel. (Tužkou sa na panele rysovať nesmie, ponevač tuha je dobrý vodič.) Prenášame na lepšiu stranu panelu.

4. V bodoch 1.—7. vyvŕtajte vŕtačkou najprv menšie, potom väčšie otvory (priemer 6 mm), aby do nich voľne zdierky vliezly.

5. Do otvoru 1.—6. nastrčte zdierky, ktoré dobre 1 matičkou upevnite. Druhé matičky uložte.

B) Variometer: (= 2 cievky, z ktorých je 1 pevná — stator a 1 otočná — rotor.)

1. Zo slabšej lepenky odrežte: a) pás, široký 6 cm a dlhý asi 45 cm, na stator; b) pás, široký 4 cm a dlhý asi 28 cm, na rotor. Úzke strany týchto pásov ostrým nožom do tenka srežte.

2. Na drevený válček, alebo prázdnu fľašu o priemere 6 cm naviňte lepenkový pás statorový, glejom dobre slepte a povrázkom husto oviažte, aby sa nerozvinul. — Podobne naviňte pás rotorový na válček alebo fľašu o priemere 4 cm, glejom slepte a husto povrázkom oviňte. — Obidve cievky nechajte dobre uschnúť a teprv potom povrázky odstráňte a trubice stiahnite. Na rovnej doske skelným papierom trubice uhlaďte a vyčistite.

3. Na trubici statorovej (väčšej), vyvŕtajte opatrne 1 dierku o priemere 6 mm, presne v prostriedku steny. Na trubici rotorovej (menšej), vyvŕtajte opatrne presne proti sebe 2 dierky uprostred steny o svetlosti 4 mm.

4. Na väčšiu trubicu (statorovú) naviňte 40 závitov medeného drótu v priereze 0.5 mm, 2krát bavlnou opradeného. Vinúť začnite asi ½ cm od kraja, kde šidlom urobte vopred 2 dierky od seba asi ½ cm vzdialené. Konce drótu nechajte asi 10 cm dlhé pre ďalšie pripojovanie. Pri navíjaní vyhnite sa otvoru pre osku, takže závity na statoru budú v dvoch dieloch po 20 závitoch nad oskou a pod oskou asi takto:

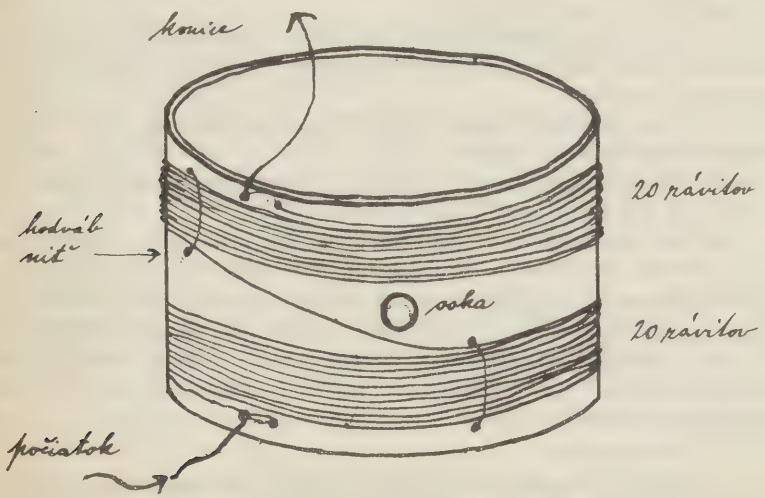

(Obr. 2.) — Vinutia na statoru.

Aby sa vinutie nešmýkalo, upevnite závity hodvábnou niťkou, ktorú pretiahnite dieročkami šidlom vyvŕtanými (viď obrázok) a zaviažte.

Pri vinutí drótu nech jeden žiak navíja závity, pri tom ich počítajúc, a druhý žiak nech drót naťahuje.

5. Podobne naviňte aj menšie rotorky, ktoré budú mať celkom 60 závitov medeného drótu emailového, v priereze 0.3 mm, tiež vo dvoch dieloch po 30 závitoch. Práca s navíjaním, ako aj pripevňovaním je podobná ako prv.

6. Do otvoru statoru upevnite rovnú zdierku, a to hlavičkou do vnútra trubice a pripevnite matičkami.

7. Za osku rotora poslúži najlepšie mosadzná alebo železná tyčinka o priemere 4 mm, aby ľahko prechádzala zdierkou statoru. Asi 3 cm od jednoho konca navŕtajte do osky dieročku, do ktorej upevnite ihlu asi 1 mm tlstú a 4 cm dlhú. Zbytok osy — to je asi 7 cm — opatrite závitami a 4 matičkami.

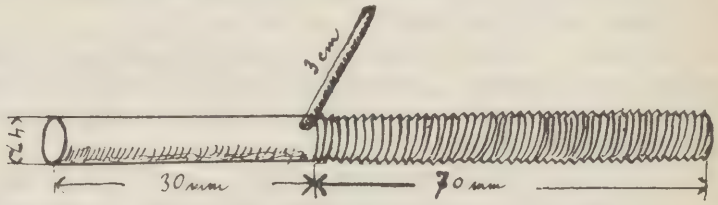

(Obr. 3.) — Oska na otáčanie rotoru.

8. Upevnite stator na panel do prostredka pomocou zdierky, ktorá vyčnieva z cievky. Upevnenie sa prevedie matičkou.

9. Navlečte osku, na ktorú pevne upevnite rotor, do statoru pomocou 4 matičiek tak, aby sa rotor otáčal pohodlne a presne v stredu. Matičky pevne pritiahnite.

10. Dróty obidvoch koncov rotoru zkráťte, skelným papierom odizolujte a naletujte na ne pomocou tinolu a pájky 2 ohebné káblíčky asi 15 cm dlhé.

11. Jeden káblíček spojte s jedným koncom statoru a rovnako sletujte alebo dobre skrúťte.

12. Druhý káblik rotoru vyveďte cez dierku, ktorú šidlom vyvŕtajte pri kraji statoru.

13. Aby sa otáčaním rotoru káblíky nepretrhaly, vyvŕtali sme v ose dierku, od ktorej sme upevnili ihlu asi 3 cm dlhú. Teraz zavŕtajte do panelu z prednej strany asi 1½ cm dlhý klinček ako zarážku, ktorá nedovolí rotoru otáčať sa viac ako raz do kola.

14. Pripevnite gombík na oske na prednej strane panelu. Gombík nech nemá viac ako 3 cm v priemeru, aby ihla na oske zpod gombíka vyčnievala.

C) Zapojovanie:

1. Antennú zdierku (1) spojte drótom so zdierkou detektoru D (2). Zároveň počiatok statoru pripevnite ku zdierke antennej (1).

2. Druhú zdierku detektora (3) spojte so zdierkou telefonu (4).

3. Telefonnú zdierku (5) spojte so zdierkou uzemňovacou (6), od ktorej veďte spoj na voľný koniec rotoru (ku kábliku). Tento spoj môžete previesť zbytkom drótu z vinutia statoru.

(Poznámka: Všetky spoje buď letujte, alebo pevne pod matičkami utiahnite. Dróty pred letovaním dobre odizolujte a očistite.)

D) Krabička na staničku:

1. Na lepenku narysujte si túto sieť a ostrým nožom vyrežte podľa tohoto obrázku:

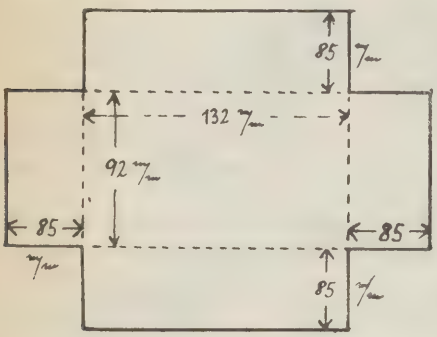

(Obr. 4.) — Sieť krabičky pre staničku.

2. Hrany, kde sa bude lepenka ohýbať, narežte len čiastočne a potom zohnite. (Na obrázku č. 4. sú naznačené čiarkované.)

3. Hrany, kde sa stýkajú dve steny, spojte prúžikom knihárskeho plátna, asi 2 cm širokého.

4. Celú krabičku polepte z vonku barevným papierom.

5. Na kolmé hrany krabičky nalepte zdnu hustým glejom drevené stĺpečky asi 8 cm vysoké. Na týchto stĺpečkoch bude spočívať panel, aby neprepadával do krabičky.

6. Dvoma šrúbikami pripevnite s vrchu panel k týmto stĺpečkom.

E) Anténa a uzemnenie:

1. Na jedon koniec antenného lanka uviažte izolátorek. K tomuto pripevnite povrázkom alebo obyčajným drótom izolátor druhý a tretí vo vzdialenosti asi 20 cm.

2. Na ostatný izolátorek upevnite silnejší povrázok alebo drót a týmto upevnite voľný koniec anteny do výšky asi 6—8 m od zeme na strom, strechu alebo na iný vhodný predmet. Anténa sa nesmie dotýkať vetví alebo iných predmetov.

3. Druhý koniec anteny uviažte opäť k izolátorku a naletujte k nemu antenný svod.

4. K izolátorku upevnite podobným spôsobom ešte ďalšie dva izolátorky a povrázkom (alebo obyčajným drótom) upevnite druhý koniec anteny nad okno, ktorým má vchádzať antenný svod do izby. Anténu primerane napnite. Svod musí byť bezpodmienečne dobre izolovaný a vzdialený od steny aspoň 1 m. Svod vchádza do okna miernym oblúkom.

5. V okennom ráme vyvŕtajte otvor, ktorým pretiahnite dobre izolovaný svod antenný do izby k aparátu.

6. Uzemnenie preveďte medeným drótom asi 1 mm silným, ktorý veďte od aparátu oknom čo najkratšie do zeme. Na koniec tohoto drótu naletujte asi pol metra kvadr. pozinkovaného plechu a tento plech zakopte asi 1 m hlboko do vlhkej zeme. Aby sa plech neodtrhol, priklincujte uzemňovací drót klinčekmi na múr až k obloku.

Poznámka: V Bratislave, alebo v jej blízkosti, stačí miesto vonkajšej anteny iba antena náhražková. Za túto nám dobre poslúži mosadzná tyč od záclon, drótené vložky v posteli alebo kus drótu, natiahnutého cez izbu a opatreného na obidvoch koncoch 1 malým izolátorkom.

Za uzemnenie dobre poslúži vodovod alebo vedenie svietiplynu, ktoré spojíme drótom s uzemňovacou zdierkou (6) v aparáte.

F) Obsluha stroja:

1. Nasaďte antenu do zdierky antennej (1), uzemnenie do zdierky 6. Detektor nasaďte do zdierok 2. a 3., telefonné sluchátka, opatrené na koncoch banánkami, do zdierok 4. a 5.

2. Rúčkou pri detektore jemne pohybujte, až najdete na krystalu citlivý bod, ktorý usmerňuje. V tom okamihu uslyšíte v telefonoch jemné šumenie.

3. Teraz otáčajte gombíkom variometru pomaly tak dlho, až sa vám ozve stanica v plnej sile.

4. Ak nevyladíte stanicu dosť jasne, obráťte detektor o 180°.

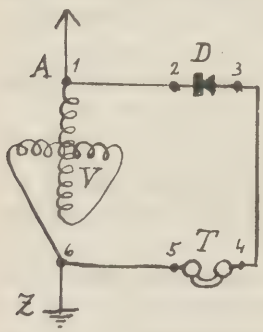

(Obr. 5.)
Schema detektoru kryst.

Výklad značek: A - antena. Z - zem. D - detektor. T - sluchátku. 1-2 - zdierky.

Ak sa budete pri stavbe staničky presne riadiť uvedeným návodom, podarí sa vám určite sostrojiť si dobrú a lacnú krystálovú staničku, ktorá vám pripraví za dlhých zimných večerov mnohú zábavnú a poučnú chvíľku.

Prv, kým počnete stavať anténu, ohláste svoju stanicu na najbližšom poštovom úrade, kde vám vydajú po zaplatení poplatkov koncesnú listinu. Mesačný poplatok obnáša 10 Kčs.

Udržovanie stanice koncesie podlieha prísnym trestom.

Keď použijete náhražkovej antény, zlacní sa vám celý prístroj. I detektor môžeme si doma urobiť, čím sa výstavba opäť zľavní. Návod na výrobu amatérskeho detektora prinesieme v budúcich číslach. Potrebné súčiastky dodá vám veľmi lacne a ochotne fma »Telegrafia« v Bratislave, Špitálska ulica. I továrňa na káble v Bratislave dodá školám lacný izolačný materiál, ebonit, kábliky, dróty a podobné.

Všetkým, ktorí sa pustia do výstavby tejto staničky, prajem mnoho zdaru!

Ukázka neperspektivy.

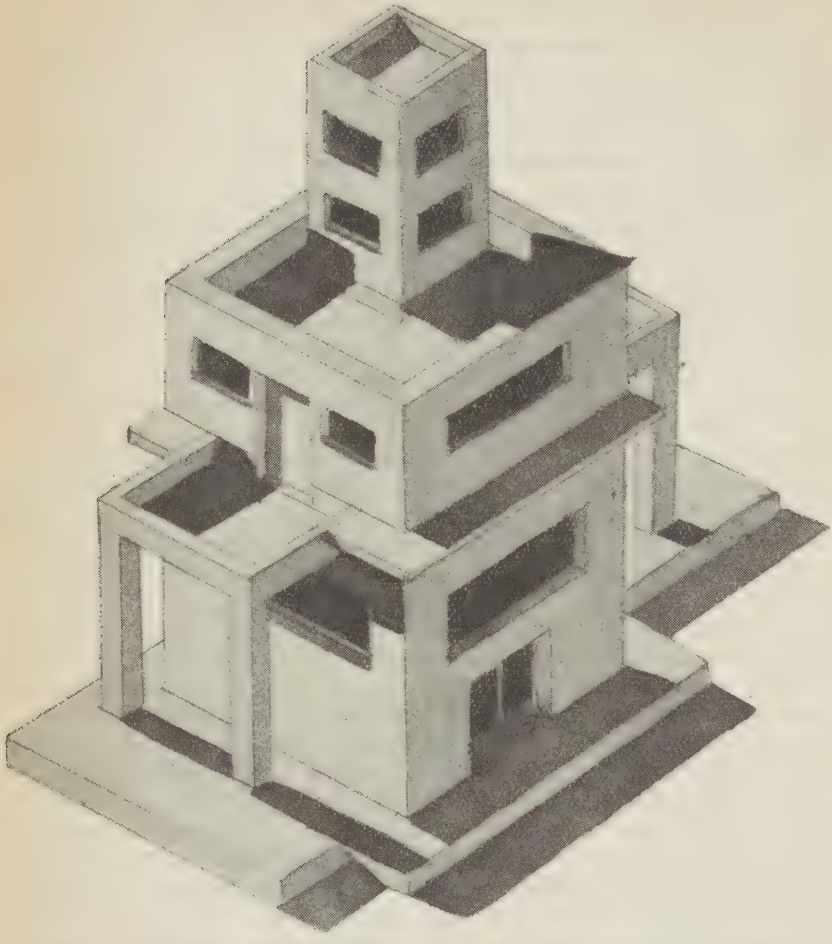

Práca J. Papánka, žiaka III. tr. st. mešt. školy v Brezovej pod Bradlom.
(Odb. uč. Ľad. Procházka.)

Užitie neperspektivy na meštianskych školách vnesie do hodín kreslenia mnoho vzruchu a radostnej tvorivosti. Nemyslím učenie neperspektivy ako samostatného oboru, ale ruku v ruke s perspektívou. Kreslenie neperspektívne podporuje a brúsi predstavivosť a umožňuje slušné výsledky i u žiakov málo kresliarsky nadaných.

So záujmom prijaté bolo mojimi žiakmi tiež kreslenie hračiek (plochých i oválnych) z pamäti. Konečne doporúčam siluetovanie, poneváč žiak si musí všímať celku a zjednodušovať. *L. P.*

ROZHĽADY • LITERATÚRA.

Z denníka ruského učiteľa.

Nová ruská škola, podobne ako školstvo západných demokratických štátov, je veľkorysou organizáciou. Základný duch a smernice školstva odpovedajú novej spoločnosti; úzky styk školy s rodinou, širšou spoločnosťou a celou strukturou štátu, bystrá propaganda a zároveň dobrá orientácia v svetových, najmä amerických reformách, sú charakteristické znaky novej sovjetskej školy.

Obrodenie zrkadlí sa i v denníku dedinského učiteľa J. Emeljanova. (Na putjach k novoj škole, číslo 3., 1928): Školský rok sa začína 14. sept. školskou radou. Po riešení rôznych hospodárskych otázok, učiteľ prednáša o temate čiste pedagogickom. Proti očakávaniu, sedliaci javia záujem o tema a po skončení prednášky živo debatujú s učiteľom. 15. sept. sa začína vyučovanie. Deti sú rozdelené na dve triedy po dvoch skupinách (1—3, 2—4). Skupinu 1—3 má učiteľka-začiatočníčka. Spoločne sa sostaví plán učiva. Učiteľ podnikne s deťmi exkurzie do blízkého spoločného hospodárstva. Deti zaujíma práca veľmi, hovoria o starostiach gazdových, »poneváč dedinský chlapec 12ročný cíti sa už malým gazdom.« Sedliaci toho rayonu neboli nadšení zádruhou, poneváč by radšej boli mali zem rozdelenú medzi sebou. Avšak u detí nebola exkurzia na zmar, nechtiac stali sa propagátormi kolektívneho hospodárstva racionálne vedeného. — Učiteľ navštevuje rodičov detí, ktoré nechodia pravidelne do školy. Dohovorom s matkou detí sa obyčajne docieľuje správna dochádzka. — So súhlasom rodičov má každý školák doma svoj »školský kút«. Tu si vystavuje svoje práce, výkresy, plakáty a pod., získané po spracovaní určitého tematu. Takýmto spôsobom a s dobrým úspechom sa snažila škola zapôsobiť na staršiu generáciu. Prostredníctvom školského kútika sa rodičia zainteresovali o hygienické, sanitné, hospodárske a tiež i politické otázky. Naučili sa umývať sa, jesť každý zo zvláštneho taniera a pod. — samozrejmosti síce, ale zvyky, ktoré si konzervatívny dedinský človek ťažko osvojuje. — Ako spolupracovníka si učiteľ získal »továryša«, mladého človeka. Šedovlasý učiteľ nestranník a jeho učeň komunista (komsomolec) pracujú v jednej oblasti. Zatým čo učiteľ zasvecuje svojho bývalého žiaka do pedagogiky, ten poučuje zas deti o marxizme a leninizmu. Výsledok tejto spolupráce bol ten, že mladý »továryš« vzal záujem školy za svoju vec. Nadobudli spolu poukázku na opravu školy pre budúci rok a založenie čitárne dedinskej. — Zaujímavé sú záznamy o konferencii. Schádza sa učiteľstvo z okolia, prítomný inspektor prednesie dlhý detailný referát o svojich inspekciach. Omedzuje sa však len na viac-menej vedľajšie otázky; učiteľstvo, ktoré čaká od neho rady a posilnenia v pedagogických sporných otázkach, vytýka mu to. Nedá si zaraziť debatu o osnovách.

Hovorí sa tu tiež o metode celých slov. Všeobecne sa tejto metode dobre darí, výsledky sú uspokojivejšie, ako pri hláskovacej metode. — Príprava k 10. jubileu revolúcie zamestnáva horečne učiteľa i deti. Pracuje sa spoločne so všetkými deťmi. Zhotovujú sa plakáty, jedna skupina detí pracuje na nástennom jubilejnom časopise, menšie deti robia ozdoby z farebného papieru. Iné deti pracujú na prednáškach na rôzne tematá, týkajúce sa rozvoja kultúrnych, hospodárskych a sociálnych pomerov za posledné decenium. 7. XI. je deň pracujúcich. Deti idú v demonstračnom sprievode od školy cez dedinu. Potom sa shromaždia i s rodičmi v škole. Zasadne slávnostné shromaždenie, odznejú slávnostné reči, po nich nasleduje niekoľko čísel recitácie, spev a pod. — Sociálny základ sovjetskej školy sa javí tiež v metode. Učiteľ nelení ísť s deťmi (väčšími) do papierne 30 verst vzdialenej. Exkurzia je napred pripravená. Žiaci sa za deň oboznámia s výrobou papieru. Táto exkurzia dodáva bohatý materiál na spracovanie po všetkých stránkach v škole. Je to obdoba amerických projektov. *V. M.*

*

HUDBA A ŠKOLA. (Roč. I., číslo 3., Stát. nakl., Praha). Dosiaľ sa naše pedagogické časopisy málo zaoberaly školským spevom. Bol to predmet pokladaný za menej dôležitý, ako ktorýkoľvek iný. Obyčajne sa myslelo, že zaspievaním hymien a radom národných piesní je úkol hodiny spevu rozriešený. Táto povrchnosť zapríčinila tiež ľahostajnosť žiactva a tým zapríčinené neporozumenie pre hudbu. Emil Hula vo svojom článku »Kríza v škol. speve na školách ľud. a obč. aj na Slovensku«, podáva niekoľko návrhov, ktorými by sa vyučovanie spevu zreformovalo. Pre hudobného historika majú význam príspevky: Jesličky a dudy, Nápěvy koled československých, Lidová píseň moravskoslovenská a Frant. Schubert. *V. M.*

WERDEN — GEIST — FORM DES KUNSTUNTEERICHTES IM BILDHAFTEN GESTALTEN. (Tri štúdie o stavu kreslenia, napísali prof. J. Vydra, Bratislava, prof. Gustáv Kolb, Stuttgart, a docent Richard Rothe, Viedeň. Haase, Viedeň). — Prof. Vydra nastínil vývoj kreslenia a základné smery v kreslení u nás. Charakteristické a veľmi pekné ilustrácie detských kresieb doplňujú článok. Medzi nimi sú aj štyri kresby »ruží« z Očovej, ktoré pôsobia svojimi nežne ladenými farbami a svojím primitívizmom medzi ostatnými ilustráciami veľmi milo. Očovské »ruže« sú dokumentom, že ornament má svoje oprávnenie, avšak len vtedy, keď sa spontánne vytvorí a má výchovnú cenu. Ilustrácie k ostatným článkom najlepšie informujú o smeroch v kreslení v Nemecku a Rakúsku. *V. M.*

FORMÁT VÝKRESOV. Švajčiarský učiteľ H. Wagner obracia sa, dľa zprávy časopisu Výtvorná výchova (1928, 10.), proti veľkému formátu výkresov. Učiteľ, ktorý prišiel na myšlienku, že cena kresby rastie s jej veľkosťou, patrne málo rozumel kresleniu. Nemá smyslu pokreslovať veľké papiere, ak môžem určitú formu znázorniť na polovine toho istého papieru. Wagner súdi, že veľký formát býva zámienkou, aby bolo oddialené skoré skončenie výkresu a aby učiteľ nemusel hneď vymýšľať ďalšie učivo. Dieťa však je schopné jedným pohľadom prehliadnuť len malú plochu a ruší sa preto radosť dieťaťa z kreslenia, ak sa nutí vyjadrovať veľké tvary. Kreslenie vecí a modelov vo veľkom merítku sa prenieslo do škôl z akademií, kde sa kreslia akty a figúry v životnej veľkosti. U detí však strávi technické prevádzanie línií aj podrobností (na pr. tieňovanie veľkých plôch) mnoho času, ale tiež mnoho chuti k práci. —*y.*—

REFORMA TURECKÉHO PRAVOPISU. Turecká vláda sa usniesla nahradiť doterajšie písmo turecké latinkou. Podľa vlád. usnesenia majú byť značky mäkkých a tvrdých hlások a iné gramatické znamienka vybrané z československého jazyka. Návrh novej tureckej abecedy podľa nášho vzoru je už pripravený. Turecko je už druhým štátom, ktorý upravuje národný pravopis podľa čs. vzoru. *(Freie Schulztg. 1928, 578.)*

AKO UČIŤ DETI SEBADÔVERE. (Times Educ. Supplement 1928, 504.) Americký časopis učiteľský uverejnil odpovedi k uvedenej otázke od 80 študujúcich psychologie univerzity chicagskej. Sú medzi nimi tieto vety: »Nekritizujte nedostatok sebadôvery; pochváľte každé úsilie dieťaťa; dajte dieťaťu vodcovstvo v jazykových hrách, pri ktorých musí dávať pokyny pre hru druhým deťom; dávajte dieťaťu vedúce úkoly v hrách, cvičeniach, i v programoch slávností; prejavujte dôveru v schopnosť dieťaťa prevádzať úkol; volajte dieťa často k výkonom, ktorých je schopné; sverujte dieťaťu tiež povinnosť poučovať iných; sverujte dieťaťu dôležité posolstvá; keď ste uložili dieťaťu prácu, opusťte hneď miestnosť a nechajte ho pracovať bez dozoru; vzbuďte záujem dieťaťa tiež o telocvik; ďalej umožnite dieťaťu, aby nadobudlo zkúsenosťou úplnú vec, na pr. v kreslení alebo ručných prácach; trvajte na čistotnom a úpravnom odeve; nesosmešňujte ani najslabších prác, konaných s úsilím; združujte s dieťaťom iné dieťa, ktoré tak dobre nepracuje; poskytnite dieťaťu príležitosť, aby bavilo iné vyprávajúc poviedky alebo recitujúc žartovné básne; povzbudzujte deti ku hre, v ktorej môžu vyniknúť; prejavujte záujem o pokrok dieťaťa a sdieľajte s ním radosť zo zdarilého nesnadného výkonu; dávajte dieťaťu príležitosť, aby sa stretlo s mnohými ľuďmi a bolo nútené s nimi hovoriť. —*y.*—

DIEŤA A ALKOHOL. Poľský odborník dr. Ad. Klesk v úvahe o riadení abstinentizmu (Przyjaciel Szkoły 1928, 582.) varuje, aby sa deti zbytočne nezastrašovaly výkladmi o zhúbnom vlivu alkoholu, poneváč u dieťaťa nervove slabého môže také zastrašenie mať zhubný vliv na jeho duševné zdravie pre celý budúci život. Skorej je možné upozorňovať na smutný stav pijana, ktorý nivočí svoj majetok a svojmu potomstvu zanecháva choroby nervové aj duševné. Ochrániť mládež od vlivu alkoholu je možné len vtedy, ak poučením rodičov dosiahneme toho, aby deťom alkoholických nápojov nedávali a sami sa ich zdržiavali. Deti nepolepšiteľných alkoholikov doporučuje autor bezpodmienečne rodičom odojmúť a dať na výchovu osobám iným, rodine alebo do ústavov pre pečlivosť o mládež. —*y.*—

ÚSPORY ŠKOLSKEJ MLÁDEŽE ROKU 1927. (Péče o mládež, 1928, 251.) Podľa diagramu v školskej expozícii hlavného mesta Prahy na výstave brnenskej usporilo 8541 detí na 40 obecných školách 1,994.160 Kč; na jedno dieťa pripadá priemerne 233 Kč; 9585 detí na 82 meštianskych školách usporilo 2,098.454 Kč; na jedno dieťa pripadá priemerne 218 Kč. Usporilo tedy za rok 18.126 pražských detí 4,092.614 Kč. Spolok čsl. sporitelieň v Prahe má v obehu medzi českou a slovenskou mládežou 154.911 pokladničiek; na Slovensko pripadá 2740 strádanok. Deťom bolo rozdané 261.823 vkladných knižiek, z toho na Slovensku 2549. Na tieto knižky bolo usporené 79,743.230 Kč. —*y.*—

KORHEĽSTVO V MAĎARSKU. Minister soc. pečlivosti, dr. Vasz, upozornil, že sú v uhorskej nížine dediny, v ktorých je dostatok vína, ale nie je tam dobrá pitná voda. 50—86% školskej mládeže prichádza ráno v 8 hodín do školy s »muškou«. V takých obciach musí vláda dať vyvŕtať artézske studne. Musí sa tiež zakázať predávať liehové nápoje od soboty poludnia až do pondelka rána.

Činná škola je školou spontánnosti, školou tvorivého prejavu detského. *Ferriére.*

LITERATÚRA PRE MLÁDEŽ.

»SLNIEČKO.« (Mesačník pre deti. Vydáva Československ. Červený kríž a Matica Slovenská v Turč. Sv. Martine, predplatné na rok Kč 12.—. Príloha: Naša Práca, vestník dorastu Čs. Červ. kríža.) Číslo 5. tohoto časopisu obsahuje rad pohádok, dve hry a zaujímavé zprávy. Časopis je hojne ilustrovaný, zvlášť niektoré ilustrácie sú veľmi pekné (Do školy). Svojím zábavným obsahom a peknou úpravou je »Slniečko« najlepšie vedeným slovenským časopisom pre mládež. Ponevádž však z nedostatku časopisu pre m a l é deti, musí »Slniečko« vyhovet i malým čítateľom, bolo by prospešné, aby sa zmenila úprava tisku. Časopis má príliš dlhé riadky (150 mm). Najlepšie sa čítajú deťom riadky 85 mm, normálna kniha zábavná má riadky asi 90 mm, noviny pre dospelých majú stĺpce asi len 70 mm. Z toho vyplýva, že 150mm riadky unavujú i väčšie deti. —*ma.*

»LÍPA« A »RADOST«, časopisy vydávané Čs. Červ. krížom, prvý pre väčšie deti, druhý pre najmenších členov Dorastu Čs. Červ. kríža, čísla 5. Sú zábavne vedené. »Radosť« by mohla postrádať ponuré obrazy ako je od Karla Boháčka: Žebrák. Tlač majú obidva časopisy veľmi hustú a riadky pridlhé (»Lípa« 150 mm, »Radost« 120 mm). Z hygienických a psychologických dôvodov doporučujeme inú úpravu. —*ma.*

ČESKOSLOVENSKÉ RÁNO. Vydáva »Nové bratrstvo« (?). Redakcia J. Hála, J. Pospíšil, F. Volf, Dohňany pri Púchove. Vychodí 4 ráz ročne. 32stránkové číslo za 2 Kč. Je smutným faktom, že nemáme na Slovensku dosiaľ dobrý detský časopis, ilustrovaný, zaujímavý, časový a poučný bez násilnej t e n d e n č n o s t i. Ak naše žiačky na meštianskej škole čítajú Hvězdu, Komára, Lucernu, Kouli, Kulíška atď. — sme sami tiež na vine, že sme im nevedeli dať nič lepšieho a p r e n i c h z a u j í m a v e j š i e h o. Preto je tiež náš boj proti týmto ohlupujúcim a obskúrnym tlačivám tak nesnadný a neúspešný. Prvé číslo »Českosl. rána« je typograficky vzorne vypravené známou tlačiarňou Kryla a Scottiho a ozdobené niekoľko drevorytmi. Obsahom chce časopis azda pracovať k československej vzájomnosti, polo českým a slovenským obsahom, je akiste určený deťom v historických zemiach aj na Slovensku. Zdá sa mi, že práve tento ideový podklad časopisu je celkom pochybený. Tá vzájomnosť rastie každým dňom v praktickom spolunažívaní v spoločnom state a netreba o nej neprestajne hovoriť. Čím menej, tým lepšie. Okrem toho zdôrazňovať túto myšlienku iba so stanoviska historického, resp. literárne-historického je jednostranné a čo najviac: pre deti nezaujímavé. — Redakcia zabudla, že básne sú pre deti (okrem niekoľko výnimok) vždy nezaujímavé, ináč by ich nebola zaradila hneď sedem do jednoho čísla. Niektoré sú tam celkom zbytočné, škoda miesta, ktoré mohlo byť ináč využité. (Nitra, milá Nitra, K 28. X., Praho, milá Praho!) — O dopisoch, ktoré si píšu deti z Čiech s deťmi zo Slovenska nemôžem veriť, že sú skutočne samostatným dielom pisateľov. Tie myšlienky v nich sú tak málo detské!

Kolegovia Volf a Pospíšil majú za sebou úctyhodný kus práce, ale pochybujem, že časopis vedený naďalej duchom prvého čísla, splní nádeje, ktoré oni doň vkladajú.*) *A. Petrtyl.*

ČESKOSLOVENSKÉ RÁNO. Vydáva »Nové bratrstvo«. Redakcia J. Hála, J. Pospíšil, F. Volf. Vychádza 4 razy (nie ráz!) do roka. Prvý sošit bol vydaný k 28. ruju 1929 a je preto venovaný československej jednote. To by bolo dobré, ak by to bola príležitostná knižka, ale »Československé ráno« chce byť časopisom (hoci len štvrťročným) pre mládež — a to znamená rozmanitosť, prirodzenosť, zaujímavosť. Pochybujem, že by niektoré dieťa so záujmom prečítalo celý sošit jedným dychom, ako sme

*) Otiskujeme ešte jedon posudok. Obidvaja recenzenti budú asi milo prekvapení shodou svojich názorov. — Pozn. red.

čítavali my svoje detské časopisy. Na časopis pre mládež nestačí výberová metoda čítanková. Tu je treba trochu pôvodnosti a pocitu zodpovednosti. Či myslia kolegovia redaktori, že myšlienka jednoty československej je jedným z ústredných záujmov slovenského dieťaťa? Alebo že sa ním stane, keď ňou vyplníme celý sošit časopisu pre mládež? Máme dojem, že pre dobrý cieľ, ktorý redakcia sledovala, dá sa vykonať o veľa viac nepriamo; častá kázeň o jednej a tejže veci stratí zaujímavosť, keď by bola aj najkrajšia. Pri časopise detskom nesmie rozhodovať úmysel redakcie, ale záujem deti, ktorým je časopis určený. Vari ďalšie čísla nás viac uspokoja. Tri Kubíčkove drobné drevoryty sú pekné, ale pre celý sošit je to málo obrázkov. Suggestívna Alšova ilustrácia k piesni »A keď s koňa spadnem« nespôsobí deťom radosti, lebo ju poznajú z čítaniek a kalendárov. Prečo, prečo tak málo pôvodnosti, ktorá sa ostatne javí aj v texte (Matkou našou Vltavienka..., Nitra, milá Nitra... a iné články už niekoľkokrát odtlačené). Viac respektu k detskej duši! Ani na detský časopis nepostačia redakčné nožnice. A potom — detský časopis, vydávaný štyri razy do roka! Ktoré dieťa neznechutí dlhé čakanie? Tri mesiace čakať na nový sošit! Dobre, že v prvom sošite nieto ani jednej práce »na pokračovanie«, lebo by sa prvá časť zabudla, kým by druhá vyšla. —*sk*—

LITERÁRNY SÚBEH. Nakladateľstvo »Academia« v Bratislave, majúc na mysli zveľadenie slovenskej spisby pre deti, vypisuje súbeh na práce tohoto obsahu: 1. Na rozprávky (novelky) pre deti 8—12ročné, osobitne pre chlapcov a pre dievčatá; odmena za najlepšiu prácu po 1000 Kč. 2. Na román pre mládež vo veku 12—16 rokov. Odmena za najlepšiu prácu 1000 Kč. Autorom je slobodno voliť si i látku i spôsob spracovania, nakladateľstvo kladie iba podmienku, aby všetky práce slúžily národnej myšlienke a razily cestu zásadám demokratickej občianskej výchovy, najmä humanitným ideálom. Práce, opatrené heslom, treba zaslať na adresu: »Academia«, Bratislava, Grösslingova ulica, do 15. augusta t. r. Odmenené práce budú pri vydaní honorované obvyklým spôsobom. Nakladateľstvo ponecháva si však právo vydať i práce neodmenené, za primeraný autorský honorár.

ČESKÝ DAR SLOVENSKÝM ŠKOLÁM. Na podnet knihkupectva Fr. Večeru v Josefove, v Čechách, zahájilo niekoľko priateľov Slovenska akciu v prospech slov. školských knižníc, ktorej výsledkom bolo, že školský inspektorát v Spišskej Novej Vsi dostal v týchto dňoch 100 vkusne viazaných obrázkových kníh pre mládež. Knihy dostaly všetky žiakovské knižnice a okrem toho niektorí chudobní žiaci.

ZPRÁVY.

*Pedagogické muzeum okresu bratislavského a malackého.**)

V decembri bolo otvorené v budove stát. školy ľud. v Petržalke (Bratislava) pedagogické muzeum okresu malackého a bratislavského. Sbierky majú uctiť pamiatku tých, ktorí v slovenských školách snívali o šťastných dobách dneška a pripravovali radostné dni prevratu drobnou a ťažkou prácou.

Učiteľstvo horemenovaných okresov vytklo si veľký úkol a čestne ho až dodnes plní. Za krátku dobu dvoch-troch mesiacov shromaždilo na tisíce inventárnych čísel, ktoré z veľkej väčšiny sú do-

*) Vzniklo z iniciatívy a za vedenia okr. šk. insp. p. Fr. Jozku. Sbierky sú prístupné na ohlásenie u správcu školy p. Stupku v Petržalke.

kladom učiteľskej práce na Slovensku v okresoch zvlášť v minulých storočiach a sú cennými dokumentami kultúrne-historickými. Referujem o slávnostnom otvorení až dnes preto, lebo som chcela dočkať úplného zainventovania zbierok a získať povšechný obraz o ich stave.

Zo slávnostného otvorenia vyzdvihujem vrelé slová Dr. Mauleho, keďže hovoril a primlúval sa, aby medzi učiteľstvom znovu vyrástol a utužil sa ten krásny pomer lásky a vzájomného pochopenia, ktorý nám zachoval Rais v »Zapadlých vlastencoch.«

Po zpracovaní povšechného inventára prikročila komisia, zvolená z radov učiteľstva k roztriedeniu materiálu v odborné skupiny. Práca išla pre naprostý nedostatok miesta (zbierky sú uložené v malom kabinete školy) veľmi zvolna ku predu; cezto podarilo sa do dnes roztriediť zbierky na základné skupiny, ktorých je šesť.

Do prvej zaradené sú učebnice na Slovensku do roku 1918.

Skupina markantne ukazuje nepomerom kníh slovenských na odstrkávanosť školy slovenskej do prevratu. Bohatstvo príručných kníh a metodík maďarských a úprava učebníc maďarských, je vedľa niekoľkých tiskom a úpravou chudobných kníh slovenských skvelou ilustráciou pomerov predprevratových. Skupina táto má niekoľko vzácnych učebníc a mesačníkov z minulého storočia.

Kontrastom je skupina druhá, ktorá sústreďuje učebnice, vydané za prvé desaťročie republiky pre národnú školu slovenskú.

Cez chaoz metodický ukazuje na temer zázračný chvat, s ktorým snažil sa štát vynahradiť a dohoniť v slovenskej škole to, čo bolo vývojom zameškané. Ostatné učebnice slovenské ukazujú, že slovenská škola národná po tejto stránke už v mnohom školstvo na Morave a v Čechách dohonila, v niečom už závodí a predčí školstvo české.

Tieto dve skupiny už samy o sebe sú cenným dokumentom pre budúcnosť.

Skupina III. zahrňuje v sebe pomôcky vyučovacie, obrazy, mapy, čítacie tabule atp., užívané na školách okresov do prevratu.

Ako samostatná skupina ponechaný bol dar uč. Straku z Malaciek, ktorý daroval muzeu všetky svoje zbierky v počtu asi 150 inventárnych čísel, všetko veľmi cenné kultúrne historické dokumenty a pamiatky. Skupina obsahuje na pr. vzácne tisky z počiatku XVIII. storočia, herbár, (ktorý temer vo všetkých prípadoch odporúča... A dobrým vínem zapíjej...), mapu z roku 1792, vzácne originály básní atp. Cenným oddielom tejto skupiny je oddelenie nôt, pašije z roku 1821, kancionály, modlitby atp. Komisia ponecháva úmyselne túto zbierku nerozdelenú do ostatných skupín, aby ukázala, s akým nadšením bolo pracované pri shromažďovaní zbierok.

Skupina V. obsahuje materiál notový.

Najobsiahlejšou skupinou je skupina ostatná, rozdelená na niekoľko oddelení. Je to skupina listinných dokumentov. Obsahuje zápisy konferencií, klasifikačné tabuľky, vysvedčenia žiactva, vysvedčenia učiteľskej pôsobnosti (v ktorých možno čítať celé životné ro-

mány), odpisy dôchodkových zápisníc, vokátory, obežníky, prípravy, učiteľské žiadosti, dopisy.

Cenným oddielom sú písané pamäti najstarších učiteľov z okresov.

Cenu tejto skupiny nie je možné dnes úplne odhadnúť.

K sbierkam prezatým priradená je stála výstava písomných prác zo škôl inspektorátu Bratislava II., ktorá zachycuje postup vo všetkých školách inspektorátu v roku 1927—28.

Komisia, ktorá vedie správu sbierok, naráža na základný problém: kam tieto stále rastúce sbierky umiestniť. Keďže bude v najkratšej dobe prikročené k utvoreniu a obstaraniu novej skupiny (pomôcky, vydané za prvé desaťročie), budú sa musieť sbierky ukladať do bedien a na povaľ.

Komisia žiadala na niekoľkých miestach a čaká teraz, akých odpovedí sa jej dostane. Zatiaľ pracuje ďalej za plnej spolučinnosti učiteľstva na rozšírení, doplnení a obohatení sbierok. Učiteľstvo zmienených okresov verí, že neostane v tejto práci osamotené, ale že aj inde zvolené budú komisie, ktoré by spolupracovaly k vybudovaniu pedagogického muzea pre celé Slovensko. *Helena Hajtsová.*

*

SVETOVÝ KONGRES FEDERÁCIE PEDAGOGICKÝCH SVÄZOV V ŽENEVE OD 25. JÚNA do 4. AUGUSTA 1929. Poriadateľom tohoto kongresu je americká World federation of euduc. assoc., protektorom Spolková rada švajciarská. Účelom jeho je nájsť vo výchove obecné smernice, ktorých by sa dalo využiť vo výchove všetkých národov, aby sa medzi nimi vytvorily pevné putá priateľstva, dobrej vôle a vzájomnej dôvery. Práca kongresová je rozdelená na 19 sekcií: 1. Rodičia a učitelia. 2. Výchova k zdraviu. 3. Praktická výchova. 4 Učiteľské sväzy a organizácia školská s hľadiska medzinárodného. 5. a 6. Medzinárodná súčinnosť a dobrá vôľa. 7. Duch medzinárodnej súčinnosti atď. 8. Dieťa úchylné. 9. Život a výchova na vonkove. 10. Psychologia a výchova útleho detstva. 11. Škola a spoločnosť. 12. Výchova a tlač. 13. Medzinárodné knihovnícke služby. 14. Zo školy do dielne. 15. Vyučovanie na školách nižších. 16. Vyučovanie na strednej škole. 17. Vyučovanie na vysokých školách a univerzity. 18. Výchova dospelých. 19. Analfabetizmus. — Sekcie zasedajú dopoludnia. Odpoludnia sú určené pre schôdze komité o výchove mierovej. Herman z Los Angelos vypísal cenu 25.000 dolárov za najlepší plán mierovej výchovy. Cena udelená dru Jordanovi. Po jeho návrhu ustaveno päť komisií, ichž referáty podajú výsledok dosavádnej práce 1. o výchove k mieru, 2. o vyučovaní dejepisu a vlastenectve, 3. o medzinárodnom atletizme a medzinárodných vzťahoch mládeže. 4. Výchova a vojenský výcvik. 5. Obecný plán medzinárodnej súčinnosti. — S kongresom sú spojené výstavy: 1. Dejín civilizácie, 2. autodidaktického učebného materiálu, 3. učebného materiálu vôbec, 4. detskej literatúry klasickej a medzinárodnej súčinnosti, 5. materiálu poučujúceho o Spoločnosti národov, 6. detská korespondence, 7. detských ilustrácií Ženevskej deklarácie z lanskej svetovej súťaže. — Jednacími jazykmi sú francúzština angličtina, nemčina a esperanto. Je postarané o prehliadku mesta a okolia, o návštevu sekretariátu Spoločnosti národov a Medzinárodného úradu práce, o ubytovanie hromadné i jednotlivcov. Cena za pokoj a troje jedlo 10 frankov denne. Kongresový poplatok 12.50 frankov. Prihlášky z ČSR. sústreďujú sa u jednateľa Pedagogickej jednoty Komenského v Prahe, aby sa ušetrilo na poštovnom a dosiahlo najvyšších možných výhod pre jazdu i ubytovanie. Kongresový poplatok, asi 20 Kč, je treba zaplatiť včas, aby sa mohly

opatrit legitimácie kongresové. Prihláška bez poplatku je nezáväzná. Účastníci, ktorí majú dôvod žiadať o podporu na cestu do Ženevy na kongres, obráťte sa včas na jednateľa, ktorý sdelí ďalšie. Adresa: Dr. I. Ogoun, Praha XIX., ulice starodruženíků 18.

PÄŤDENNÉ VEĽKONOČNÉ KURZY PRE UČITEĽOV. Československá akademia živnostenská v Prahe usporiada pri Obchodnej akademii hlavného mesta Prahy na Smíchove o veľkonočných prázdninách tieto bezplatné speciálne kurzy ku vzdelaniu učiteľov obchodných náuk na živnostenských školách: 1. Kurz živnostenského účtovníctva, 2. kurz živnostenských počtov a kalkulácií, 3. kurz obchodnej a občianskej nauky, 4. kurz živnostenských písomností. Vidiecki poslucháči majú nárok na 50% sľavu jazdného na železnici, na bezplatné ubytovanie a ľavné stravovanie. Prihlášky prijíma a informácie podáva prof. Vlad. Nedvídek, Obchodná akademia na Smíchove, Santoška.

O OTÁZKE NAŠEJ ŠKOLSKEJ REFORMY prednášal v Českých Budějoviciach min. radca dr. Karol Veleminský. Spomenul predovšetkým pripomienky pána prezidenta v jubilejnom posolstve o naliehavosti školských reforiem, v ktorých sme boli cudzinou predstihnutí. Doterajšie rozdelenie školy na typ národný, stredný a vysoký nemôže nijako vyhovieť potrebám demokratickej republiky. Z demokratickej státnej formy je nutné odvodiť aj dôsledky pre organizáciu školstva. Idea jednotnej školy, ktorá víťazne napreduje svetom, súc uskutočňovaná v mnohých europských štátoch (Rakúsko, Nemecko, Rusko), je aj pre nás problémom, ktorý musíme vyriešiť v dohľadnej dobe. Heslo jednotnej školy u nás sústavne propaguje univ. docent dr. V. Příhoda, ktorý k nemu dospel najmä štúdiom školstva amerického. — Už návrh Bydžovského-Maškov riešil problém demokratizácie nášho školstva, narazil však na značný odpor verejnosti (nivelizácia vzdelania, prestýž a stavovské záujmy). Cez to o potrebe demokratickej reformy musia rozhodovať iba dôvody skutočnej potreby. Nesmú byť privilegia určitých vrstiev. I najchudobnejší musia mať prístup k vyššiemu vzdelaniu. To bude umožnené reformovanou štvortriednou meštianskou školou, ktorá bude nadväzovať na štvortriednu školu ľudovú. Prestup na školu strednú (nižšiu, tiež štvorročnú) musí byť žiakom meštianskych škôl čím viac usnadnený. Tým sa tiež rozhodnutie o voľbe povolania oddiali na pozdejšiu dobu. Tým, že najmä škola vidiecka je u nás na vysokom stupni, sú podmienky pre školskú reformu výhodnejšie ako v cudzine. Platí to najmä o škole meštianskej. — S otázkou školskej reformy nerozlučne súvisí reforma učiteľského vzdelania, ktorá odstráni dosavádne rozdiely medzi školou meštianskou a nižšiou strednou. — Rečník veľmi zdôrazňoval potrebu spolkov rodičovských, ktoré môžu byť najúčinnejšou podporou všetkých reformných snáh.

Jihočeský přehled.) — tl.

ZAHRADNÍCKE KURZY PRE UČITEĽSTVO. Československý Červený kríž usporiadal roku 1928 štyri 6denné zahradnícke kurzy pre učiteľstvo. Z toho boly dva kurzy pre učiteľstvo z Čiech, jedon kurz pre učiteľstvo z Moravy a zo Sliezska a jedon kurz pre učiteľstvo zo Slovenska. Celkom v nich poskytol 78 učiteľom a učiteľkám príležitosť získať základné, praktické i teoretické znalosti k zahradničeniu s deťmi v školských zahradách a za oblokmi. — Záujem učiteľstva o tieto kurzy bol veľmi značný a preto Čsl. Červený kríž hodlá pokračovať v poriadaní týchto kurzov i tohoto roku. Projektuje celkom šesť zahradníckych kurzov pre učiteľov, z toho tri kurzy pre učiteľstvo z Čiech, dva kurzy pre učiteľstvo z Moravy a jedon kurz pre učiteľstvo zo Slovenska. Na Slovensku bude kurz začiatočný pre učiteľov i učiteľky. Bližšie informácie oznámi na požiadanie Divízia Čsl. Červeného kríža pre Slovensko v Turč. Sv. Martine. Tam sa tiež prijímajú prihlášky; prihlasovacia lehota končí 20. marca 1929.

ŠKOLSKÉ FOTO • SKIOPTIKON • KINO • RADIO*)

Školské kiná ktoré sa obmedzujú len na žiakov a premietanie poučných filmov, nie sú viazané na licenciu a nepodliehajú predpisom a nariadeniam o verejných kinách, ako i priamemu dozoru miestnej policajnej vrchnosti. Všetku zodpovednosť nesie príslušná správa školy.

Lepidlo filmov možno už kúpiť pripravené, lebo si ho pripravíme sami z 2 dielov acetonu a 1 dielu octanu amylnatého. Doporúča sa pridať niekoľko kvapôk kyseliny octovej a do hotovej smesi vhodiť pár kúskov čistého celuloidu. Ten získame zo starého filmu, keď jeho želatínovanú stranu navlhčíme a nožom soškriabeme. Láhvička s lepidlom musí byť dobre zazátkovaná, lebo by obsah časom vyprchal a ztratil na lepivosti. Lepidlo sa musí dobre chrániť pred ohňom — prudká horľavina!

Divízia Čs. Červeného kríža v Turč. Sv. Martine požičiava bezplatne školám, organizovaným v Doraste čs. Červeného kríža, nasledujúce filmy: Zdravoveda denného života, 2 diely, 570 metrov. O tuberkuloze, 250 m. O činnosti Červeného kríža, 200 m. Mucha, 150 m. Vianočný stromček mesta Bratislavy, 250 m. Pán Brúček, 300 m. Tuberkuloza, jej príčiny a následky, 250 m. Besnota u zvierat a ľudí, 4 diely, 1203 m. Nedbalé umývanie (Pečlivosť o telo) 200 m. Sporty (telocvik) 200 m. — O filmy treba požiadať o 14 dní vopred, zpiatočné dopravné treba hradiť.

Poučné filmy nesmú sa premietať príliš rýchlo. Žiak musí film dobre sledovať, čo by pri rýchlom premietaní nebolo dosť dobre možné. Keď chcem venovať na premietanie 1 hodinu, treba k tomu 1000 až 1200 m filmu, čo pri sostavovaní programu treba mať na zreteli. S počiatku premietajme film, ktorý žiaka plne zaujme, ale nevyžaduje príliš veľkej pozornosti. Potom môžeme dať film ťažšieho obsahu a s rastúcim časom premietať filmy vyžadujúce menšej pozornosti a napokon voľajakú detskú veselohru, nezávadný film kreslený, alebo predstavujúci život zvierat a pod., Žiadúce je, aby pred premietaním poučného filmu bol žiakom prednesený odborný výklad, čím sa pozorovanie a správne pochopenie filmu veľmi usnadní. — Kde a za jakých podmienok možno vypožičiavať filmy pre školské účele, bude oznámené v nasledujúcom čísle.

Projekčné oddelenie Ústredného nakladateľstva a kníhkupectva učiteľstva československého v Prahe, príp. filiálka v Banskej Bystrici má na sklade a požičiava 170 diapozitívnych serií, umelecky kolorovaných s príslušným textom. Zastúpené sú všetky obory ľudskej práce a vedenia, cestopisné serie zo všetkých krajov sveta, prednášky prírodopisné, historické, pohádkové, priemyslové, zemedelské a iné. Soznamy a podmienky prepožičania zasielajú sa zdarma.

Ústredňa diapozitívov Osvet. Sväzu pre Slovensko v Bratislave požičiava prednášky s diapozitívami osvetovým korporáciam, a školám za mierny poplatok a úhradu poštovného. Má k dispozícii 100 serií s textom. Soznam prednášok a podmienky pre požičiavanie zašle na požiadanie. — Pokračovanie článku »Kino ako vyučovací prostriedok« bolo pre nedostatok miesta odložené do niektorého z budúcich čísiel.

Karol Plicka, chýrny sberateľ ľudových piesní na Slovensku prednášal 28. II. v kine Metropol v Bratislave o slovenskej dedine, zvykoch, tancoch a obyčajoch slovenského ľudu. Svoju prednášku doprevádzal filmami, ktoré sám za prispenia Matice Slovenskej zhotovil. Filmy sú po stránke technickej i umeleckej takmer bezvadné a prevádzajú verne život nášho ľudu. Pre bratislavskú školskú mládež boly premietané v týchto dňoch za režijný poplatok. Bolo by dobré, keby aj iné mestá si ich od Matice Slovenskej vypožičaly k premietaniu pre školskú mládež. *J. P.*

*) Hliadku Foto-skioptikon-kino riadi prof. Jozef Pok, Bratislava, Lazaretská č. 3, hliadku Radio prof. Machytka, Modra, učiteľský ústav, ktorým adresujte všetky dotazy a knihy k recenzii do tohoto oboru spadajúce.

SOZNAM PRÍRASTKOV PEDAGOGICKEJ KNIŽNICE KOMENSKÉHO

V PRAHE I., (KŘIŽOVNICKÉ NÁM., KLEMENTINUM),

zkatalogizovaných do konca decembra 1928.

Telesná výchova:

D 1043. Jessen Theodor: Neuzeitliche Körperschule für Knaben in 6 Arbeitsplänen. Leipzig, 1928.

Psychologia a pedopsychologia.

I X 509/35. Apetaur Josef: Příspěvky k psychologii a pedagogice puberty českého dítěte. Praha, 1927.
C 3462/2. Calaba Jindřich: Lidské podsmysly, jejich vývoj, ochrana a pěstění. V Jilemnici, 1924.
C 3353. Dabrowski Piotr Zygmunt: Nauka o dziecku. Lwów, 1928.
C 3474. Kraepelin E.: Test do badania zmeszenia. Warszawa, 1925.
C 3473. Bourdon B.: Test do badania uwagi. Warszawa, 1924.
I X 509/38—44. Práce přednesené na III. sjezdu pro výzkum dítěte 1926. Praha, 1927.
C 3471/1. Příhoda Václav: Dvě studie o lidském chování. Praha, 1928.
D 821/1. Rasmussen Vilhelm: Child psychology. I. London, 1920.
C 2647/9. Sesemann Heinrich: Der Kerl- (Mutter-) Typus und der Schalk- (Hetären-) Typus. Weimar, 1928.
C 2354/5. Skořepa Miloslav: Puberta. Praha, 1928.
C 2924/9. Stržínková Blažena: Matčiny zápisky. Praha, 1928.

Mravné úchylky.

C 3354/3. Přednášky z nauky o mravně vadných. Praha, 1928.

Mravná výchova:

C 2628/90. Bernarda Bolzana Řeči vzdělávací akademické mládeži. Praha, 1882.

Voľba povolania:

C 3461/1. Zpráva o činnosti Ústředí poraden pro volbu povolání za rok: 1922, 1924, 1925 a 1927.

Myslenie:

C 3350. Beyer Alfred: Schulung des Denkens. Leipzig, 1928.

Sebavzdelanie:

D 1333. Masaryk T. G.: Jak pracovat? 2. vyd. Praha, 1928.

Vyučovanie:

C 3363/1—2. Arbeitsunterricht in Religion, Deutsch, Geschichte... (I.), in der Mathematik, Physik, Chemie... (II.). Leipzig, 1927—28.
C 3360. Dejmek Petr: Principy činné školy v zeměpise. Praha, 1928.
C 1334b. Domin K.—Kopecký J.: Stručná metodika počtů pro ústavy učitelské. 5. přepracované vydání. Praha, 1928.
D 1334. Dumas A. R.: Petites Francaises. Scénes de la vie familiére. Huitiéme ed. Frankfurt, 1922.
C 3352. Filologja klasyczna. (Gimnazjum wyższe). Warszawa, 1927.
D 1331. Krejčík Jos.: Samostatné pokusy a pozorování žákovská v přírodě. Praha, 1926.
C 3356. Hildebrand F. P.—Waltherr A.: Metallarbeit im Werkunterricht, Leipzig, 1928.
C 3357/1—2. Werkunterricht in der Volksschule. Teil 1.—2. Leipzig, 1928.
C 3468. Musiol Alfons: Drobnohledné promítání. Hranice, 1927.

C 3359. Pastejřík J.—Sulík J.—Spalová K.: Soustředěné vyučování. Praha 1928.

D 1335. Rocher K.: Praktická mluvnice italská na základě latiny. Praha, 1928.

C 3469. Suchánek Č.: Chudobky. Slabikář a zábavné čtení... v Rychvaldě, 1928.

Školstvo československé:

C 2027a. Buzek K.: Úvod do právní organisace národního školství v ČSR. Praha, 1928.

C 3361. Neuhöfer R.: Střední školství v prvých deseti letech Československé Republiky. Praha, 1928.

C 3472. Odborné školy pro ženská povolání na výstavě soudobé kultury v Brně, 1928.

Školstvo cudzie:

C 3463. Komárek J.: Reforma školství rakouského, zejména vídeňského. Praha, 1928.

C 3355. Frauenschulen. Leipzig, 1928.

C 2647/1. Petersen Peter: Die Aufgaben des neuen Berufsschulwesens und die Berufsschulgemeinde..., Weimar, 1925.

C 2647/11. Shü Pen Chen: Die chinesische Erziehungsanlage in Hinblick auf die europäischen Reformen. Weimar, 1928.

D 1058/41. Versetzungs- und Prüfungsbestimmungen für die öffentlichen höheren Lehranstalten in Preussen. Berlin, 1928.

D 1058/55n. Der Volksschullehrer. Teil II. Berlin, 1928.

Zariaďovanie škôl:

C 3466. Kordová M.: Návrh zařízení mateřské školy. 1926.

Sociologia:

D 1133/3. Chalupný E.: Úvod do sociologie. III. Praha, 1926.

C 3354/2. Schneider J.: Cestou k prostituci. Praha, 1928.

Rôzné:

C 3349. Books in Publik Elementary Schools. London, 1928.

D 1337. Papírník F.: O umění řečnickém. Praha, 1914.

C 3460/27. Ročenka university Komenského za studijné roky 1926—1927.

C 1911/7. Sborník klubu přírodovědeckého v Brně. Roč. VII. 1924.

REDAKCII DOŠLO.

Štátne nakladateľstvo: F. B. Škorpil: Zemepisný atlas pre meštianske školy. Cena 35 Kč. — Friedrich Meissner: Haushaltungskunde (Lehr- und Lesebuch für Hauswirtschaftslehre an Volks- und Bürgerschulen. II. Teil (7. Schuljahr). Cena 10 Kč.

Jan Laichter, Praha XII.: V. Říha: Nová povídka o třech tovaryších. (Žeň z literatury. Řídí V. Tille.) Cena 10 Kč. — Marie Gebauerová: Péťa pes. (Pěkné knihy pro mládež.) Cena 9 Kč. — Dyk, Medek, Křička, výbor z básní. (Sborník školní četby »Světla«.) Cena 10 Kč. — Sallustius: Spiknutí Catilinovo. (Otázky a názory.) Cena 12 Kč.

A. Ausobský, Č. Budějovice: Výbor knih pro studium pedologie a duševně úchylné mládeže. (Publikace Pedagogické knihovny Komenského.)

Zodp. redaktor F. Musil. — Vydáva Štát. nakladateľstvo, fil. v Bratislave.

PRÍLOHA NAŠEJ ŠKOLY

ROČNÍK IV. MAREC 1929. ČÍSLO 3

SÚBEHY.

Rukopisy súbehov treba zasielať najneskôr do 10. každého mesiaca administrácii „Našej Školy", Bratislava, Grösslingova č. 117.

Rím.-kat. školská stolica v Dolnej Tižine, pp. Varín, okres Žilina, vypisuje súbeh na org.-učiteľskú stanicu. Pekný byt so zahradou, plat so štátnou podporou. Prihlásiť sa treba na farský úrad. **Školská stolica.**

Súbeh na r.-kat. kántorsko-učiteľskú stanicu erárnej ľudovej školy v Kecerovských-Pekľanoch (Košice-Herlány) do dňa 3. apríla 1929. Dôchodok: Od štát. lesného eráru 930 Kč, od veriacich 300 Kč; 7 kat. jutár oračiny; lúka 1½ kat. jutra, 300 kg žita; 100 kg ovsa, pasienka na dve kravy, štola, štátna podpora. — Osobné dostavenie je žiaduce.

Predseda r.-k. škol. stolice: **Ľud. Deák** v. r., r.-k. farár.

Rím.-kat. škola v Kuraloch (okres Párkaň) vypisuje súbeh na riadnu uprázdnenú stanicu učiteľskú. Plat zákonitý. **Školská stolica.**

Gr.-kat. školská stolica v Petrovciach (pošta Nacina Ves); vypisuje súbeh na uprázdnenú gr.-kat. učiteľskú stanicu v Petrovciach. Miestne dôchodky: Byt, 9 kat. jutár 828 siahy ornej zeme. Hotovosť v peniazoch 300.— Kčs. Zákonitá štátna podpora. Hlásiť sa môžu len riadne kvalifikovaní učitelia, ktorí majú i zkúšku spôsobilosti zo slovenského jazyka. Učitelia z viacročnou praxou majú prednosť. Prihlášky prijíma gr.-kat. farský úrad v Topolanoch, pp. Michalovce, do 1. apríla 1929.

Gr.-kat. školská stolica.

Právny radca.)*

St. škola Mikšová. 1. Z Vaších údajov súdime, že ste žiadali o miesto učiteľské, ktoré Vám, ako def. správkyni nebolo udelené. Dľa nášho názoru na žiadané miesto by ste mohla byť ustanovená, keď sa zrieknete dosavádneho miesta, a Váš služobný pomer bude upravený primerane k novému služobnému miestu. Môžeme Vám poradiť, aby ste podali žiadosť v takomto smysle, avšak upozorňujeme Vás, že niet predpisu, ktorý by Vám prajné riešenie zabezpečoval. 2. Zaokrúhlenie služobnej doby bolo prevedené v smysle ustanovenia § 38. učit. zákona. 3. Na započítanie služobnej doby pred prerušením nároku nemáte a preto započítanie takejto služby môže byť prevedené podľa odst. 5. §. 23. učit. zákona len so súhlasom ministerstva vnútra a ministerstva financií.

Š. K., Ozdín. Sme tej mienky, že učinené opatrenie je odôvodnené a Vami spomínané ťažkosti by sa daly odstrániť zavedením striedavého vyučovania. Môžete žiadať školský inšpektorát, aby vydané nariadenie zmenil pre obe stránky uspokojive.

Ški., Medzilaborce. V dotazovanej veci Vám nemôžeme dať uspokojivú odpoveď, nakoľko sa nám nepodarilo opatriť žiadané informácie.

* Rubrika táto je k dispozícii len odberateľom časopisu. Odpovedi dopismi obmedzíme z technických dôvodov na minimum.

Národný podnik vyrába najlepšie školné tužky

MAROLD ● COMENIUS ● NÁRODNÝ PODNIK čís. 17 osmihranné ● Atramentové barevné : „ADMIROR", „ARISTO" „ORPHEUS"

Atramenty a tuše : „ORLOV"

Učebnými pomôckami môže Vám najlepšie poslúžiť len výrobca! Prírodovedecký laborator

»FALCO«

V MOR. OSTRAVE — MAR. HORÁCH

Doporučené min. školstva a nár. osvety. V prospech vdôv a sirôt učiteľských. Obrazy, mapy, fysikálne prístroje, vypchaniny, liehové praeparáty, modely anatomičné a ku kresleniu, kostry, škol. nábytok a zariadanie. — Zákazníci dostávajú zdarma časopis „Pomůcková revue".

MARTÍNKOVE TABULE

sú nedostižné; zavádzané sú do všetkých nových škôl a dosavádne školy, ktoré ich užívajú, opäť a opäť objednávajú len túto sústavu. Preto sú toľko napodobované, ale na nebezpečie padelateľa aj školy, lebo sú patentované. Odmietajte napodobeniny. Vyrába jedine

JOZEF MARTÍNEK, HORKY N./JIZ. (U ML. BOLESLAVI)

S velikým potěšením ředitelství státní ruské občanské školy v Užhorodě konstatuje, že dodané Vámi tabule jsou opravdu ulehčením pro mládež a učitele. Chod jejich je tak lehký, že i nejmenší děti tabule mohou vytahovati a spouštěti i obraceti. Kromě toho je material opravdu prvotřídní. Dosud není nejmenší závady, ač tabule jsou v užívání již tři čtvrti roku. Lak na nich je jako nový a křída chytá znamenitě. Učitelé přáli by si míti takové ve všech třídách.

Eman. Pařízek, ředitel měst. ruské školy v Užhorodě

Pre Váš byt a školu

len

Kamna „Fenom"

Maximálne využitie nášho najľavnejšieho paliva — hnedého uhlia.

„TEMPER"

J. Pelikán,

PRAHA II.,

Václavské nám. 33.

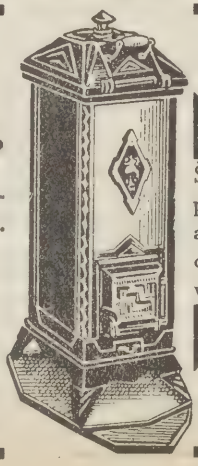

Školy, pp. učitelia a pod. cenné výhody.

Žiadajte

a odporúčajte najlepšie

atramenty

písací a kresliaci,

tuže

nesmazateľné vo všetkých barvách,

lepidlá,

pečatné vosky

vyrábané v továrni založenej 1869

ANT. FELKL,

PRAHA-KARLÍN,

POBŘEŽNÁ TŘ. ČÍS. 2.

(Majiteľ: Alois Lacina).

Pred nákupom vlnených látok

píšte si o vzorky firme

Prokop Skorkovský a syn v Humpolci

Zasielateľský dom sukien a módnych vlnených látok pre pánov i dámy, kde môžete kúpiť

I NA SPLÁTKY.

● Všetok železný tovar a kuchyňské náradie vo veľkom výbere a za najlacnejšie ceny u fy:

Jozef Janský,

Bratislava, Venturská 16

Státní zamestnanci dostanú zvláštnu sľavu!

Učebné pomôcky

pre školy ľudové a meštianske dodá Vám naprosto bezpečne a spoľahlive odborný závod

Ústredné učiteľské kníhkupectvo, Banská Bystrica

Nielen lacné, ale aj dobré

30 metrov damašku farebného, 80 cm šírky, 180 Kčs, 30 metrov kanafasu na duchny, 80 cm šírky, 150 Kčs. 14 metrov silného plachtového plátna, 140 cm šírky, 170 Kčs. 30 metrov domáceho zefíru na košele, 5×6 m, 150 Kčs 30 metrov zbytkov bielych plátien, 2 až 6 m dlhých, 150 Kčs. Zasiela poštovou dobierkou bez ďalších výloh

JOZEF STOLÍN, NÁCHOD.

30 metrov perie neprepustného anginu, 80 cm šírky, 210 Kčs.

Súkna

Vzory zašle **Oldřich Kocian**

Humpolec

lodeny a módne panské látky vlnené všetkých druhov levné dodá i za výhod. plat. podmienok.

Budete hrať divadlo?

Pri doplňovaní svojich i školských knižníc vyžiadajte si naše soznamy!

Objednajte divadelné hry u nás. Pošleme vám každú slovenskú divadelnú hru pre deti i pre dospelých.

Kníhtlačiarsky úč. spol. v Turč. Sv. Martine.

ZEISS IKON

Najväčší speciálny závod školných projekčných prístrojov pre epi-dia-mikro-projekciu. Projekčné žiarovky, uhlíkové lampy, plátna vo všetkých veľkostiach. Veškeré príslušenstvá pre projekciu. Školné kiná najrôznejších typov.

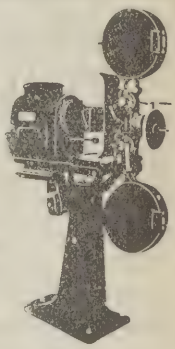

Rudolf Stuchlick, Praha II.,

U půjčovny 4.

Telegramy: Kinofoto. Telefon 30439.

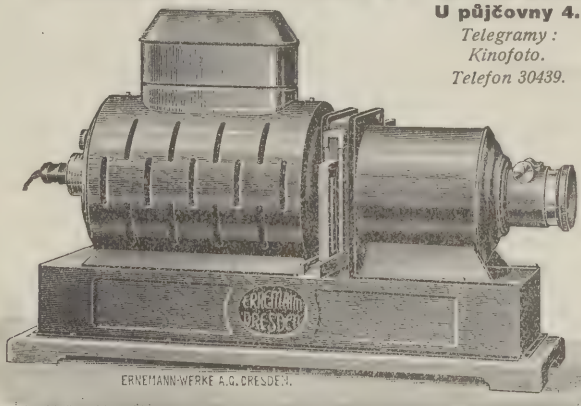

Žiadajte ponuky a prospekty. Vlastná predvádzacia sieň.

RYSOVADLA

vyrába, opravuje a výhodne dodá továrňa na rysovadla

Strejc a spol., Praha-I. 238

pre všetky školy — Meriace a kresliace potreby

Telefon 351-66 ● Založené 1868 ● Cenniky zdarma

Šta kukátek

tisíce pohledů bude upřeno na Vaši choť - na dámu Vašeho srdce, bude-li její krása ozářena brilanty.

Velký výběr - solidní ceny - na splátky!

Václav Frančák

hodinářský a zlatnický závod zasílatelský

Česká Třebová

Pište ještě dnes o ceník!

MODERNÉ **PETROLEJOVÉ SAMOČINNE**
PLYN TVORIACE **LAMPY**

o svietivosti 90 sviečok, spotreba za 20 hod. 1 l petroleja; o svietivosti 350 sviečok, spotreba za 12 hod. 1 l petroleja. Ozdobné reťazové lustry pre jedálne a vkusné ampule pre spálne s týmto svetlom, petrol. plyn. variče a kachle na okurovanie. Tiež na splátky. Prospekty a cenníky zdarma dodá **F. FOLTAS, export osvetlovacích telies, Knučice pod Ondř., Morava.**

Doporučujeme zvlášte vrele všetkým našim školám

PIANA A PIANINA DALIBOR,

ktoré svojou výbornou kvalitou poskytujú záruku najďalšej trvanlivosti a svojím rozšírením dokázaly, že tuzemská výroba **DALIBORU** je na svetovej úrovni. — Príjemná ľahunká hra! — Dokonale spracovaný mechanizmus! Trvalé držanie ľadenie! Plne zvučný ton! — Pre pánov učiteľov výhodný splátkový systém. — Päťročná továrna záruka!

Továrňa na piana a pianina DALIBOR, spoločnosť s ruč. obmedz. v Zákolanoch u Prahy.

KNÍHTLAČIAREŇ
JÁN POCISK
A SPOL.
BRATISLAVA,
SEGNEROVA 3.

Telefon 12-06.

Vyhotovuje tlačivá všetkého druhu za mierné ceny a v najkratšom čase.

DRUŽSTVO ČSL. KNIHÁROV
fil. **Bratislava, Obilné nám. číslo 4,**
prevádza všelijaké väzby **školských knižníc,**
ako aj väzby **knižníc súkromných.**

Telefon č. 794.

Povinný nákup nových učebných pomôcok

Referátom ministerstva školstva a národnej osvety pod č. 51710/LA-1924 predpísané učebné pomôcky dostať

v najlepšej jakosti, pri výhodných podmienkach, za najlacnejšie ceny

V ŠTEHROVOM kníhkupectve PREŠOV (Slovensko)

Žiadajte cenník a nabídku.

Behom najkratšieho času bude vydané

Bielkovo universálne počítadlo

Patent 25.761

Kompl. počítadlo pozostáva: z 2 počítadiel k zaveseniu na tabuľu, 215 kusov peňažných hodnôt na karton tlačené, 30 kusov tovarových hodnôt na karton tlačené a 1 návod.

Cena kompletného počítadla 580 Kč, tabule 250 Kč.

Objednať možno v každom obchode uč. pomôckami.

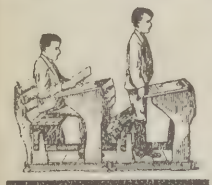

Tabule patent Talla

sa výborne osvedčily a sú do všetkých nových škôl predpisované a ktorá škola už tieto má, na základe zkúseností opäť ich objednáva. Sú tiež napodobované, avšak na nebezpečie padelateľa aj školy, lebo sú patentované pod čís. 13.611.

Akékoľvek školské zariadenie

František Talla v Přerově

Prospekty zdarma. *Žerotínovo nám č. 20.*

TOVÁRŇA ŠKOLNÉHO NÁBYTKU

Jaroslav

KRAKEŠ, LOUNY

TELEFON ČÍS. 103

Pobočný závod na špecial. výrobu školného nábytku v Postoloprtech.

Stála výstava úplných zariadení tried, kresliarní, žiakovských dielní ručných, školných kuchýň, sborovní, riaditelní, kabinetov, knihovní, výstavných miestností, jako i kuchýň, ložníc, panských pokojov a jedální. ● Zariadenie opatrovní a materských školiek. ● Dodávateľ ministerstva školstva a Ústrednej Matice Školskej. ● Rozpočty na požiadanie.

J. K., Vápeník. Ráčte si prečítať odpoveď v minulom čísle nášho časopisu pod značkou J. C., Lučenec.

K. S. Ráčte sa informovať o veci na príslušnom školskom inšpektoráte s upozornením na ustanovenie čl. 27. výnosu mšano čís. 123.439/I-1927 (Věstník, 1927, str. 459.), vydaného k prevádzaniu učiteľského zákona.

G. B., Lipovník. Dľa našich informácii boly otázne záležitosti vybavené.

K. H., Radobica. Vybavenie sme posúrili.

V., Samota. Vzhľadom na ustanovenie odst. 6. § 30. učit. zákona môže Vám byť otázna odmena na minulosť poukázaná najvyše za tri roky.

Známka P. V dotazovanej veci ráčte sa obrátiť na príslušný školský inšpektorát, kde dostanete radu i pomoc z kompetentného miesta.

A. P., Dobroniva. Odpovedali sme Vám korešpondenčným lístkom priloženým k dotazu.

O. B., Lieštany. Dľa našej informácie boly Vám doplatky správne poukázané a ďalšie doplatky budú Vám patriť až po prevedení zvýšenia služného od 1. I. 1928.

Výchovné. Dľa ustanovenia § 9. učit. zákona činí výchovné pri viacero nezaopatrených detí 3000.— Kčs ročne. Preto na zvýšenie výchovného nároku nemáte. Naproti tomu nebude Vám výchovné snížené, dokiaľ budete mať ešte dve nezaopatrené deti bez ohľadu na dátum narodenia za podmienok stanovených § 24. učit. zákona.

A. H., V. Ruskov. Dľa našich informácii otázka započítania vojenskej služby má byť riešená vládnym nariadením spomenutým v odst. 2. § 23. učit. zák. Pre posúdenie Vášho nároku môže byť smerodajnou len platná norma a nie rozhodnutie v iných — zdánlive — obdobných prípadoch.

Boj proti chrípke. Najlepšie čelíte nákaze chrípkou riadnou desinfekciou dýchacích ústrojov mentolovou francovkou »Alpou«. Kloktajte častejšie a vyplachujte ústa zriedenou francovkou »Alpou«. Tiež veľmi dobre pôsobí vdychovanie vône nezriedenej »Alpy«. Kvapnite na ruky, rozotrite a vdychujte! Žiadajte pôvodné láhve »Alpy« s plombou!

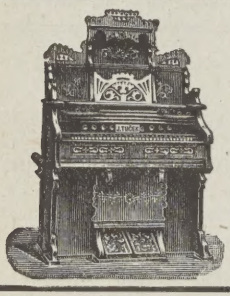

ORGANY *kostolné a ich opravy, prešpektové píšťale,*

HARMONIA *k cvičeniu hry a spevu, piana, pianina dodáva od roku 1869 továrňa*

J. TUČEK, KUTNÁ HORA

(vedľa kostola Sv. Barbory)

Cenníky a rozpočty na požiadanie zdarma. Ceny ľavné i na splátky, zásielky franko každá žel. stan. v ČSR. Dodané už vyše 8000 harmonií a pian, 330 kostolných organov. 5ročná garancia.

Užitočnou, zaujímavou a lacnou učebnou pomôckou je Kopečného **»Interpunktor«**

schválený min. škol. a národ. osv. čís. 140598/I. 28. a pripravený k patentovej prihláške. Rozmery vkusnej pomôcky 1·20×0·75 m (výška). Vysunuteľné do výšky 1·50 m.

Terajšia cena púhych **Kčs 160·—.**

Objedn. prijíma: **Viliam Kopečný,** *odb. uč.* **Nové Zámky,** *redakcia Slovenského Juhu.*

»Slovenský Denník« 3. marca 1929:

Zemepisný atlas pre meštianske školy. Vydal F. B. Škorpil, v Štátnom nakladateľstve. Slovenské názvoslovie upravil prof. Pavel Florek. Slovenské žiactvo na meštianskych školách dostalo do rúk pekný a veľmi pečlive so zreteľom ku všetkým praktickým potrebám zpracovaný atlas s čisto slovenským názvoslovím. Atlas tento má slovenské mená na všetkých mapách, i všetky označenia sú prepísané do slovenčiny. Atlas neobsahuje len obvyklé mapy, ale na príklad veľmi názorne znázornenie základných pojmov zemepisných, pohľady na domy s vtáčej perspektívy, pohľady na kraj vrstovnice, hlavné tvary povrchu zemského, ako sú v skutočnosti a ako sú znázornené na mapách, čo iste žiakom značne usnadní pochopenie základných pojmov. Na mapách nechýba na príklad ani letecké spojenie, takže nový atlas bude iste užitočnou školskou pomôckou.

Cena atlasu Kč 35·—. Dostať možné tiež jednotlivé mapy v cene —·80 až 1·60 Kč.

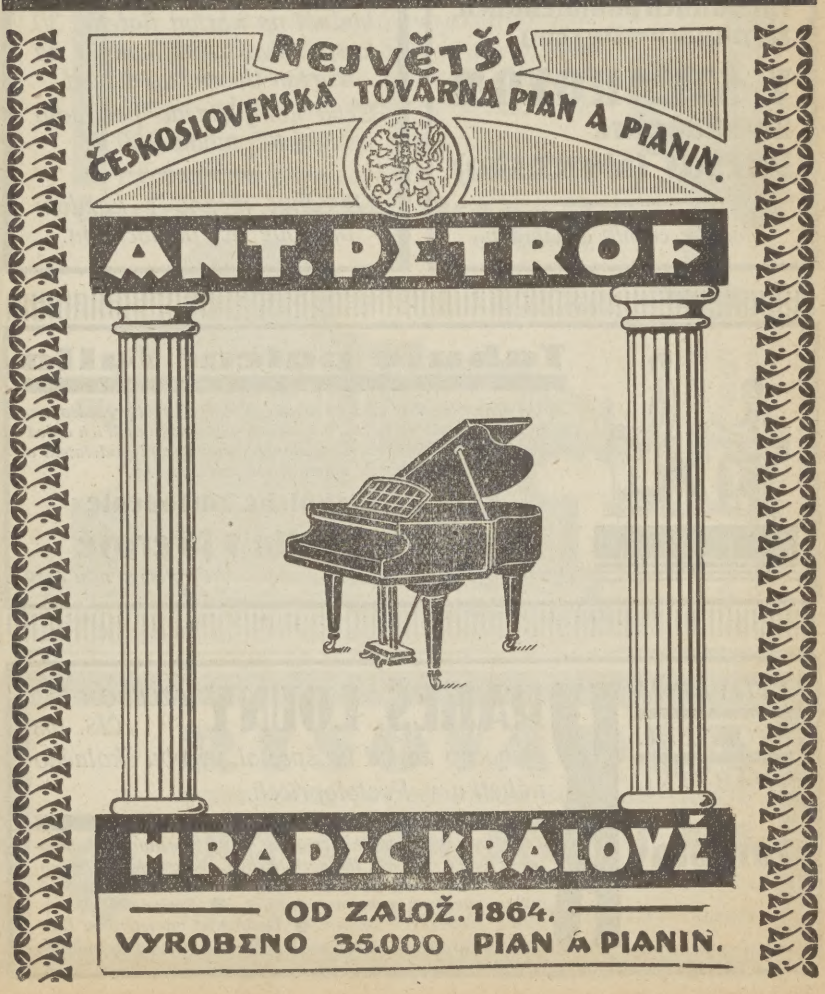

Štátne nakladateľstvo, fil. v Bratislave

Telefon 20-55 **Grösslingova 117**

Milovníkom hudby a spevu

K aprílovým a májovým oslavám 25. výročia úmrtia Majstra Ant. Dvořáka vydá Štátne nakladateľstvo

DVOŘÁKOVU ČÍTANKU

s obsahom: 70 notových strán formátu 23 × 32 cm, tlačených z rytých nôt: Píseň zo sbierky »Cypříše«, Ukolébavka ze Dvou písní, Moravský dvojzpěv, Život vojenský, Milenka travička, Ekloga č. 1., Lístek do památníku č. 2., Impromptu č. 2., z kvarteta d-moll, Alla polka, Suita orchestrální, Furiant (klavír na 4 ruce), Americká vlajka, Arie Lidky z opery »Král a uhlíř«, Arie Dimitrije z opery »Dimitrij«, Ukolébavka z opery »Jakobín«, Píseň Jirkova (s klavírním doprovodem) z opery »Čert a Káča«, Arie vodníka z opery »Rusalka«, Ouvertura k opeře »Armida« a asi 20 strán textu, mimo portrét Majstra Dvořáka a ukážky jeho práce rukopisnej. Cena viazanej knižky v prvotriednej úprave Kč 30.—.

Tým, ktorí sa prihlásia do 10. mája t. r. k odberu Dvořákovej čítanky, bude táto publikácia dodaná za **Kč 25.**— bez ďalších výloh.

Prospekty a subskripčné hárky (na 10 — 1 výtisk zdarma) dodá každý knihkupec alebo priamo nadpísaná filiálka.

K výzdobe školských, spolkových a iných verejných miestností hodí sa najlepší obraz

Bedřich Smetana mezi svými přáteli roku 1865,

šesťbarevná reprodukcia originálu Majstra Dvořáka. Veľkosť 50×68 cm. Cena 45 Kč znižuje sa dočasne školám, spolkom a iným korporáciam na **20 Kč.** Zdarma rozbor obrazu o 48 stranách.

Časopis »Hudba a škola«, 6. číslo, s hodnotným obsahom, práve vyšlo. Žiadajte ukážkové číslo.

RADIO

APARÁTY PRE KOLEGOV

Aparáty pre vidiek bez akumulátoru, žiadne nabíjanie.

1 lamp. 250·— a 350·— Kč (20 staníc)
2 „ 580·— Kč (30 „
3 „ 695·— Kč (Na amplión)

Súčiastky, plány, stavebnice. — Tiež na splátky.

RADIO-RADIUS
ZNOJMO, RAPENINA 53.
Učiteľský podnik

Boj proti chrípke!

Najlepšie čelíte nákaze chrípkou riadnou desinfekciou úst, nosných dutín, nosohltanu a dýchacích ústrojov francovkou

ALPOU.

Kloktajte často a vyplachujte ústa zriedenou francovkou „Alpou"! Stačí niekoľko kvapek do fľaše vody. Tiež veľmi dobre pôsobí vdechovanie nezriedenej „Alpy". Rozprašujte „Alpu" v pokojoch a spoločenských miestnostiach, čím zdesinfikujete vzduch. Žiadajte pôvodné fľaše „Alpy" s plombou.

Nepostrádateľný pre osvetové prednášky je

Liesegangov

„JANUS"

Epidiaskop

pre svoje všestranné použitie.
Epi-dia-kino-mikro-diafilm.
Novinka! Putovné kiná Novinka!
„Mentor-Malteser".

Generálne zastúpenie:
Telefon č. 270-14.

● *Vyžiadajte si ponuku.*

Inž. Gustav Brady,

najväčší odborný závod pre novodobé premietanie v Čs. republike
Praha II, Národní tř. č. 38-O-N.

Novinové výplatné povolené riadit. pošt a telegrafov v Bratislave čís. 899/IIIa zo dňa 14. januára 1926.

JÁN POCISK A SPOL., BRATISLAVA